

ΤΟ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟΝ ΜΑΣ ΘΕΜΑ

ΥΠΟ ΤΟΥ Κ. ΛΕΩΝΙΔΑ Β. ΔΕΡΤΙΛΗ

Τὸ κατωτέρω ἄρθρον ἀπετέλεσε τὸ ἀντικείμενον ὀμιλίας δοθείσης ὑπὸ τοῦ συγγραφέως, βουλευτοῦ Ἀθηνῶν καὶ διαπρεποῦς οἰκονομολόγου, κ. Α. Β. Δερτιλῆ, τὴν 28 Ἰανουαρίου 1953, εἰς τὴν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἀκαδημίας 84 αἰθουσαν τῆς Ἀνωτέρας Σχολῆς Βιομηχανικῶν Σπουδῶν.

Τὴν μεταπολεμικὴν μας οἰκονομικὴν ἀνόρθωσιν ἐπεβράδυνε ἐπ' ἀρκετὸν ἡ νομισματικὴ μας ἀρρυθμία. Ὁ τεράστιος ὄγκος τῶν ὑλικῶν καταστροφῶν τὰς ὁποίας ἐπέφερον ὁ πόλεμος, ἡ κατοχὴ, ἡ κομμουνιστικὴ ἀνταρσία, ἐν συνδυασμῷ μὲ τὰ διαπραχθέντα σφάλματα κατὰ τὴν ἀντιμετώπισιν βασικῶν θεμάτων, ἐδημιούργησαν τὰς προϋποθέσεις αἱ ὁποῖαι προσκάλεσαν τὴν ἔντονον φυγὴν πρὸ τῆς δραχμῆς. Ἡ διαγραφὴ τῶν εἰς δραχμὰς ὑποχρεώσεων καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ δημοσίου χρέους ἐπέτειναν τὴν διαστροφὴν τῆς ἰδιωτικῆς ἀποταμιεύσεως, Ἡ ἰδιωτικὴ ἀποταμίευσις, ἀντὶ νὰ διαχέεται διὰ τῶν φυσιολογικῶν ἀγορῶν κεφαλαίου πρὸς παραγωγικὰς ἐπενδύσεις, ἐστράφη πρὸς τὴν ἄγονον ἀποθησαύρισιν καὶ πρὸς τὸ ἐξωτερικόν, διὰ τῆς λαθραίας ἐξαγωγῆς συναλλάγματος. Καὶ σήμερον ἀκόμη, ὅτε τὸ ἔθνικόν μας εἰσοδήμα ὑπερέβη τὰ προπολεμικὰ ἐπίπεδα (ἔθνικόν εἰσοδήμα ἔτους 1951, 31 420 δισεκατομμύρια δραχμῶν), ἡ κατανομὴ δὲ τούτου γίνεται κατὰ τρόπον περισσότερον ἄνιστον τῆς προπολεμικῆς περιόδου καὶ κατὰ συνέπειαν ὑφίστανται—συγκριτικὰ πρὸς τὴν προπολεμικὴν περίοδον—αἱ προϋποθέσεις τῆς ἀποταμιευτικῆς ἀνάπτυξος τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας, ἡ τάσις πρὸς ἀποταμίευσιν ἐξακολουθεῖ νὰ εὐρίσκειται ἐν ὑφέσει.

Ἡ ἰδιωτικὴ ἀποταμίευσις, ἐφ' ὅσον δὲν κατευθύνεται πρὸς τὸ ἐξωτερικόν ἢ πρὸς τὸν ἀποθησαυρισμόν, στρέφεται πρὸς ἱκανοποιήσιν καταναλωτικῶν ἀναγκῶν ἢτοι πρὸς βελτίωσιν τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου ὀρισμένων κατηγοριῶν τοῦ λαοῦ. Αἱ πραγματοποιηθεῖσαι ἐπενδύσεις κατὰ τὴν τελευταίαν τετραετίαν ὑπολείπονται ἐλαφρῶς τοῦ ὕψους τῆς παρασχεθείσης ἐξωτερικῆς οἰκονομικῆς βοήθειας, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον σημαίνει ὅτι ἐκ τοῦ παραγομένου εἰς τὴν χώραν εἰσοδήματος δὲν διετέθη τίποτε δι' ἐπενδύσεις. Ἡ αὔξησις τοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος διετέθη πρὸς

τῆς περαιτέρω ἐπεκτάσεως τοῦ ἱμπεριαλισμοῦ τῆς Μόσχας καὶ ἀφ' ἑτέρου τῆς διαίας ἀπωθήσεως τῶν συνόρων μεταξὺ ἐλευθερίας καὶ ὀλοκληρωτισμοῦ. Ἡ τρίτη αὐτῆ λύσις δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἄλλη ἀπὸ τὴν εἰρηνικὴν προσέγκλισιν τῶν σημερινῶν πέριξ τῆς Μόσχας δορυφόρων. Καὶ εἶναι φυσικὸν εἰς τοῦτο νὰ ἀποβλέπη ἡ ἔν γένει πολιτικὴ τῶν ἐλευθέρων λαῶν καὶ ἡ ἐπιτυχία τῆς βαλκανικῆς συνεννόησεως.

Ἡ νέα αὐτῆ βαλκανικὴ συνεννόησις δεκνύσει, ὅπως ἴσως, τὴν προέχουσαν σημασίαν καὶ ἀξίαν ὧν αὐτῶν τῶν διδαγμάτων ἀλλὰ καὶ μᾶς προσφέρει τὴν εὐκαιρίαν ὅπως, ἐμπνεόμενοι ἀπὸ αὐτὰ τὰ διδάγματα, τὰ χρησιμοποιοῦμεν διὰ τὸ καλὸν τῆς εἰρήνης μεταξὺ τῶν λαῶν. Κάποιος θυμώσοφος καὶ χιουμουριστὴς ἔλε-

ικανοποίησιν καταναλωτικῶν ἀναγκῶν ἢ ἀπεταμιεύθη κατὰ τρόπον ἄγονον διὰ τὴν ἑλληνικὴν οἰκονομίαν. Ἡ ἑλληνικὴ οἰκονομία ἐστερήθη, οὕτω, τῶν μέσων τὰ ὅποια θὰ τῆς προσέφερον τὴν δυνατότητα ὅπως ἐκ τῶν ἰδίων αὐτῆς δυνάμεων προωθήσῃ κατὰ τὸ δυνατόν τὴν οἰκονομικὴν τῆς προσπάθειαν.

Ὁργανικὴ ἀδυναμία τῆς δραχμῆς

Ἄλλὰ τὴν οἰκονομικὴν μας ἀναταραχὴν καὶ τὰ ἐκ ταύτης δυσμενῆ ἀποτελέσματα ἐπέτεινον ἐπίσης ἡ συνεχὴς καὶ εἰς μεγάλην ἔκτασιν λαβοῦσα χώραν ὑποτίμησις τῆς δραχμῆς.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ ὀργανικὴ ἀδυναμία τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας ἔχει καταστήσει τὴν δραχμὴν κατ' ἐξοχὴν ἀσταθὲς νόμισμα. Θὰ ἦτο σκόπιμον νὰ παρακολουθήσωμεν τὴν πορείαν τῆς δραχμῆς κατὰ τὴν μεταπελευθερωτικὴν περίοδον.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ νομισματικὴ μεταρρύθμισις ἡ ὅποια εἶχε τὴν πλέον οὐσιώδη ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ὀλικῆς οἰκονομικῆς πορείας τῆς χώρας, ἦτο ἡ εἰσαχθεῖσα διὰ τοῦ Α.Ν. 18) 11.11.1944. Διὰ τοῦ νόμου τούτου, ἐκτὸς τῶν ἄλλων κρίσιμων διατάξεων, ὠρίζετο ἡ σχέσις τῆς νέας δραχμῆς πρὸς τὴν λίραν στερλίναν (600 δραχμαὶ ἴσαι πρὸς μίαν λίραν στερλίναν) καὶ πρὸς τὸ δολλᾶριον (150 δραχμαὶ ἴσαι πρὸς ἓν δολλᾶριον). Τὴν 5ην Ἰουνίου 1945 ἀναπροσαρμόζονται αἱ ὡς ἄνω νομισματικαὶ σχέσεις εἰς 2000 δραχμὰς ἡ λίρα στερλίνα καὶ 500 δραχμὰς τὸ δολλᾶριον. Τὴν 26ην Ἰανουαρίου 1946 ἀκολουθεῖ νέα ἀναπροσαρμογὴ εἰς 20 000 δραχμὰς ἡ λίρα στερλίνα καὶ 5000 δραχμὰς τὸ δολλᾶριον. Τέλος, τὴν 1ην Ἰουνίου 1951, μετὰ τὴν κατάργησιν τῶν ἀποδεικτικῶν συναλλάγματος, ἡ σχέσις αὐτηξιδιομορφοῦται εἰς 42 (00 δραχμὰς ἡ λίρα στερλίνα καὶ 15 000 δραχμὰς τὸ δολλᾶριον.

Εὐνόητον εἶναι ὅτι τὰς ὡς ἄνω διακυμάνσεις ἀκολουθεῖ (ἢ μᾶλλον προηγεῖται τούτων) καὶ ἡ χρυσὴ λίρα, τῆς ὁποίας ἡ εἰς δραχμὰς ἀποτίμησις ἀπὸ 1 680 τῆς 2 11-1944, ἀνέρχεται εἰς 240 000 περίπου δραχμὰς καὶ περιστρέφεται σήμερον γύρω τῶν 185 000 δραχμῶν. Πρέπει νὰ προστεθῇ, ἐνταῦθα, ὅτι ἡ ἐντὸς τῶν ὁρίων τούτων διακύμανσις τῆς χρυσοῦς λίρας ἐπετεύχθη διὰ συνεχοῦς προσφοράς χρυσῶν λιρῶν ἐκ μέρους τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς ἰδιωτικῆς ζητήσεως, πρᾶγμα τὸ ὅποιον ἀπήτησε τὴν διάθεσιν 66 921 000 ἐκ τῶν εἰς δολλᾶρια ἰσχυρῶν διαθεσίμων μας πρὸς μεταφορὰν 8 198 900 χρυσῶν λιρῶν. Ἡ διάθεσις τῶν εἰς χρυσὸν καὶ συνάλλαγμα ἀποθεμάτων εἰς τὴν ἑλληνικὴν χρη-

γὲ πρὸ 40 ἐτῶν, διαπιστώνων τὰς βαλκανικὰς ἀναταραχὰς καὶ προσβλέπων εἰς τὸν χάρτην ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν Βαλκανικὴν Χερσόνησον καὶ ἀφ' ἑτέρου τὸν Εὐξείνιον Πόντον: «διατὶ νὰ μὴ λύσωμεν τὰ προβλήματα καταποντίζοντες ὀλόκληρον τὴν Βαλκανικὴν Χερσόνησον ἐντὸς τοῦ Εὐξείνιου Πόντου»; Τὸ εὐκολὸν αὐτὸ πνεῦμα δὲν ἦτο καὶ τόσον ὀρθόν, διότι τὰς ἀναταραχὰς τῶν βαλκανικῶν λαῶν τὰς ἐπροκάλουν συνήθως οἱ μεγάλοι. Ὅπωςδὴποτε, ὁμως, σήμερον, τὸ ἀντίστροφον ἰσχύει, διότι, ἀντιθέτως πρὸς τὰ πρὸ 40 ἐτῶν πιστευόμενα, οἱ βαλκανικοὶ λαοὶ ἀποτελοῦμεν σήμερον, τουναντίον, παράδειγμα πρὸς μίμησιν. Ἐμφανίζομεν δύο θεμελιώδεις ἀρετάς: τὴν δύναμιν τῆς ἀντιστάσεως καὶ τὴν ἀντίστασιν τῆς δυνάμεως. Ἐπ' αὐτοὺς τοὺς δρους εἶναι λογικὸν νὰ δημιουργήσωμεν, καὶ εἰς τὴν γωνίαν αὐτῆν τῆς γῆς, καὶ διὰ τὸ σύνολον τοῦ κόσμου, ἓνα καλύτερον μέλλον.

ματαγοράν ακολουθεῖ τὴν ὡς ἔπεται πορείαν :

ἔτη	εἰς χιλιάδ. χρ. λιρῶν	ἰσόποσον εἰς χιλιάδ. δολ.	ἔτη	εἰς χιλιάδ. χρ. λιρῶν	ἰσόποσον εἰς χιλιάδ. δολ.
1946	2 116	17 300	1950	1 832	15 092
1947	475	4 173	1951	1 473,5	12 143
1948	1 011	7 500	1952	799,4	6 600
1949	492	4 113	(Ἰαν.-Σ)βρ.)		

Ἐκρίναμεν σκόπιμον νὰ προβῶμεν εἰς τὴν σύντομον ἀναδρομὴν, τὸ μὲν διὰ νὰ δώσωμεν μίαν εἰκόνα τῆς διακυμάνσεως τῆς δραχμῆς κατὰ τὴν τελευταίαν περίοδον, τὸ δὲ διὰ νὰ ἐμφανίσωμεν τοὺς λόγους δι' οὓς αὕτη κατέχεται ἀπὸ τὴν ὑπερπαισθησίαν ἢ ὅποια δημιουργεῖ τὰς προϋποθέσεις ποὺ ἐπιφέρουν τὴν διαστροφὴν τῆς ἰδιωτικῆς ἀποταμιεύσεως καὶ τὰς ἐκ ταύτης προκαλουμένας δυσμενεῖς ἐκδηλώσεις ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς ἐξελίξεως τῆς χώρας.

Ἦδη θὰ πρέπει νὰ ἐντοπίζωμεν τὴν ἔρευνάν μας ἐπὶ τῆς σημερινῆς θέσεως τοῦ νομισματικοῦ μας θέματος καὶ νὰ ἐκφέρωμεν τὰς κατὰ τὴν γνώμην μας ἀπόψεις αἵτινες δεόν νὰ ἀποτελέσουν τὸν γνώμονα τῆς νομισματικῆς μας πολιτικῆς.

Κριτήριον νομισματικῆς πολιτικῆς

Ἐχομεν τὴν γνώμην ὅτι τὸ νόμισμα δὲν δύναται νὰ ἀποτελέσῃ τὸ κέντρον τῆς προσπάθειας ἐπὶ τῆς ὁποίας θὰ βασισθῇ ἡ οἰκονομικὴ πολιτικὴ μιᾶς χώρας. Ἡ νομισματικὴ πολιτικὴ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἀποτελῇ τὸν σκοπὸν τῆς οἰκονομικῆς προσπάθειας. Αὕτη πρέπει νὰ ἀποτελῇ ἓν ἐκ τῶν μέσων τῇ βοηθείᾳ τῶν ὁποίων θὰ διευκολυνθῇ ἡ ἐπιτυχία τοῦ βασικοῦ οἰκονομικοῦ σκοποῦ ὃν ἡ οἰκονομικὴ πολιτικὴ θέτει ὡς τέρμα τῶν προσπαθειῶν τῆς. Κατὰ συνέπειαν, καὶ παρ' ἡμῖν ἡ νομισματικὴ πολιτικὴ δὲν πρέπει νὰ ἀποτελῇ τὴν βᾶσιν τοῦ οἰκονομικοῦ μας προγραμματισμοῦ. Πρέπει νὰ ἀποτελέσῃ τὸ μέσον, ἢ μάλλον ἓν ἐκ τῶν μέσων, διὰ τῶν ὁποίων ἡ οἰκονομικὴ προσπάθεια τῆς χώρας θὰ εὕρῃ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν βασικῶν τῆς σκοπῶν.

Βασικοὶ σκοποὶ τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας—ἀπὸ ἀπόψεως μακροπροθέσμου—πρέπει, κατὰ τὴν γνώμην μας, νὰ εἶναι ἡ δημιουργία εὐκαιριῶν ἀπασχολήσεως, δι' ἀξιοποιήσεως τοῦ παραγωγικοῦ δυναμικοῦ τῆς χώρας.

Ἐχομεν πληθυσμὸν ταχέως ἀνερχόμενον, πληθυσμὸν ὑποαπασχολούμενον, πληθυσμὸν μὴ ἀπασχολούμενον καὶ πληθυσμὸν ἀπασχολούμενον κατὰ τρόπον παρασιτικόν. Ἡ ἐτησία αὐξησις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας ἀνέρχεται εἰς 120 χιλιάδας ψυχάς. Ὑπολογίζεται ὅτι τὸ σημερινὸν πληθυσμιακὸν μας πλεόνασμα ἔν γένει ἀνέρχεται εἰς 1 079 000 ἀτόμων.

Τὴν δυσμενῆ πορείαν—ἀπὸ ἀπόψεως ἀπασχολήσεως—τῆς χώρας μας δὲν βελτιώνει, ἀτυχῶς, τὸ γνωστὸν τετραετὲς πρόγραμμα ἀναπτύξεως τῆς οἰκονομίας μας (ἔτος 1955—56). Καὶ εἰς περίπτωσιν ἐπιτυχίας τῶν ἀντικειμενικῶν σκοπῶν ποὺ θέτει τὸ πρόγραμμα τοῦτο, δημιουργοῦνται νέαι δυνατότητες ἀπασχολήσεως διὰ 205 000 ἄτομα. Κατὰ τὴν αὐτὴν περίοδον, ὁ ἀπασχολήσιμος πληθυσμὸς θὰ αὐξηθῇ κατὰ 136 000 ἄτομα. Ἦτοι ἡ μείωσις τοῦ πληθυσμιακοῦ περισσεύματος θὰ ἀνέλθῃ εἰς 69 000 ἄτομα.

Οἱ πληθυσμοὶ ἄλλων χωρῶν δὲν παρουσιάζουν τὴν αὐτὴν τάσιν ἀνόδου.

Παραδειγματικῶς ἀναφέρομεν ὅτι, εἰς ποσοστὰ ἐπὶ τοῖς χιλίοις, ἡ ἔτησία πληθυσμιακῆ ἀνοδος τῆς Ἑλλάδος εἶναι 14,6, τῆς Γιουγκοσλαβίας 13,9, τῆς Πορτογαλίας 13,5, τῆς Ἰταλίας 9,4, τῆς Ρουμανίας 5,0. Δὲν νομιζόμεν ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀναφερθῶμεν καὶ εἰς ἄλλας στατιστικὰς διαπιστώσεις, διὰ νὰ υποστηρίξωμεν τὴν ἀποψιν ὅτι, κέντρον τῆς μακροπροθέσου οἰκονομικῆς μας προσπάθειας καὶ βασικὴ ἐπιδίωξις τῆς οἰκονομικῆς μας πολιτικῆς πρέπει νὰ εἶναι ἡ δημιουργία εὐκαιριῶν ἀπασχολήσεως.

Ἀπὸ ἀπόψεως βραχυπροθέσου, τὴν κυρίαν οἰκονομικὴν μας προσπάθειαν πρέπει νὰ ἐπισύρῃ ἡ ἔντονος παθητικότης τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν. Τὸ ἰσοζύγιον πληρωμῶν μιᾶς χώρας ἐμφανίζει τὴν δυνατότητα ταύτης ὅπως ἰσοζυγίσῃ τὰς μετὰ τῆς ἀλλοδαπῆς σχέσεις της κατὰ τρόπον αὐτοδύναμον. Ἀποτελεῖ πράγματι ὄχι μόνον λυπηρὰν ἀλλὰ καὶ ἀνησυχητικὴν διαπίστωσιν διὰ τὴν χώραν μας, τὸ ἔντονον τῆς παθητικότητος τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν, παρ' ὅλον ὅτι ἀπηλλάγημεν τῆς καταβολῆς τῶν χρεωλυσιῶν τῶν πρὸς τὴν ἀλλοδαπὴν ὀφειλομένων χρεῶν μας, ἥτις προπολεμικῶς ἀπῆτει ἰσόποσον συναλλάγματος ἐκ 2 200 ἑκατομμυρίων προπολεμικῶν δραχμῶν.

Τὸ δυσάρεστον εἶναι ὅτι ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου εἶχομεν πλήρη διάψυσιν τῶν προβλέψεων τοῦ προγραμματισμοῦ μας. Εἰς τὸ σχέδιον ἀνασυγκροτήσεως τῆς περιόδου Μάρσαλ, εἶχομεν θέσει ὠρισμένους ἀντικειμενικοὺς σκοπούς. Εἶχομεν σχετικὴν ἐπιτυχίαν εἰς τὰς προβλέψεις μας διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς σχετικῆς ἰσορροπίας τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν.

Δὲν νομιζόμεν θεδαίως ὅτι δυνάμεθα νὰ συζητῶμεν περὶ μειώσεως τοῦ ἔλλειψματος τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν τῆς χώρας, ὅταν τοῦτο ἐπιτυχᾶνεται διὰ τῆς συμπίεσεως τοῦ ἥδη ἀφορήτως χαμηλοῦ βιοτικῆς μας ἐπιπέδου ἢ διὰ τῆς ἐγκαταλείψεως τοῦ μακροπροθέσου προγράμματος τῆς χώρας, ἐκ τοῦ ὁποῦ ἐξαρτῶμεν τὴν βιωσιμότητα τῆς οἰκονομίας μας.

Ἐπανερχόμενοι ἐπὶ τῶν ἀπόψεων μας, ὅτι κέντρον τῆς μακροπροθέσου καὶ βραχυπροθέσου οἰκονομικῆς μας προσπάθειας πρέπει νὰ ἀποτελέσῃ τὸ θέμα τῆς ἀπασχολήσεως καὶ τῆς συνθέσεως τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν τῆς χώρας, ἐπαναλαμβάνομεν ὅτι αἱ ἐπὶ μέρους ἐκδηλώσεις τῆς οἰκονομικῆς μας πολιτικῆς, ὅπως π.χ. ἡ νομισματικὴ πολιτικὴ, ἡ δημοσιονομικὴ πολιτικὴ κ.λ.π. πρέπει νὰ ἐπιβοηθήσουν τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὡς ἄνω βασικῶν σκοπῶν. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ νομιοθῆσιν ὅτι ὑποτιμῶμεν τὸν παράγοντα νόμισμα καὶ τὴν ἐπίδρασιν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς διαμορφώσεως τῆς ἑλλείψεως οἰκονομικῆς προσπάθειας εἰς μίαν χώραν ὅπως ἡ Ἑλλάς, τὴν ὁποίαν χαρακτηρίζει νομισματικὴ ὑπερευαισθησία, μὲ τὰς ἐκ ταύτης ἀντιρροπούς ἐκδηλώσεις ἐπὶ τῆς πορείας τῆς ἀποταμιεύσεως καὶ τῆς μορφῆς τῶν ἐπενδύσεων.

Ἐκδηλώσεις τῆς Ἑλληνικῆς χρηματαγορᾶς

Διὰ νὰ δυνηθῶμεν ἑμῶς νὰ παροκολουθήσωμεν τὰς εἰδικωτέρας ἐπὶ τοῦ νομίσματος ἀπόψεις μας, θὰ πρέπει νὰ πλησιάσωμεν περισσότερον τὰς κατ' ἰδίαν ἐκδηλώσεις τῆς Ἑλληνικῆς χρηματαγορᾶς, αἵτινες προσδίδουν εἰς τὸ ἑλληνικὸν νομισματικὸν θέμα ἰδιόρρυθμον θέσιν.

Ὅταν λέγωμεν χρῆμα, θὰ πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν μας ὅτι ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην περιλαμβάνομεν πᾶν ὅ,τι γίνεται γενικῶς ἀποδεκτὸν εἰς τὰς συναλ-

λαγὰς πρὸς ἀπόκτησιν ἀγαθῶν, ἐξόφλησιν χρεῶν, ἀποταμίευσιν ἀγοραστικῆς δυνάμεως κ. λ. π. Τὴν ἔνομιαν δηλαδὴ τοῦ χρήματος δὲν τὴν καθιερώνει μόνον ἡ νομικὴ ἐπιταγή. Τὴν προσδίδει καὶ ἡ καθημερινὴ πράξις. Τὴν ἀποστολὴν τοῦ χρήματος εἰς τὴν χώραν μας, κατὰ συνέπειαν, τὴν ἐκπληροῖ ἡ δραχμὴ καὶ ἡ χρυσὴ λίρα. Διὰ τὴν ἐσωτερικὴν ἀγορὰν δραχμὴ καὶ χρυσὴ λίρα εἶναι ἰσοδύναμοι. Ἡ οὐσιώδης διαφορά εἶναι ὅτι ἡ κυκλοφορία τῆς δραχμῆς ὑπάγεται ὑπὸ τῶν ἔλεγχων τῆς ἐπιστήμου νομισματικῆς ἀρχῆς.

Ἡ κυκλοφορία τῆς χρυσῆς λίρας δὲν τελεῖ ὑπὸ τῶν ἔλεγχων τῆς κρατικῆς νομισματικῆς ἀρχῆς. Τὸν ὄγκον καὶ τὸν ρυθμὸν τῆς κυκλοφοροῦσης χρυσῆς λίρας τὸν καθορίζει ἡ αὐθαίρετος βούλησις τοῦ ἰδιώτου κατόχου αὐτῆς καὶ αἱ ἐπικρατοῦσαι ἐιδικώτεροι συνθήκαι εἰς τὴν ἑλληνικὴν χρηματαγορὰν. Δύναται, ὅποτεδῆποτε θελήσει ὁ κάτοχος τῆς, νὰ ἐξέλθῃ ἡ χρυσὴ λίρα ἐκ τῆς κρύπτῃς τῆς, ὅπου εἶναι ἀποθησαυρισμένη, καὶ νὰ προστεθῇ εἰς τὴν κυκλοφορίαν, αὐξάνουσα οὕτω τὰ ἐν κυκλοφορίᾳ νομισματικὰ μέσα, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ἀνοδοῦν τοῦ δείκτου ζητήσεως, μὲ συνέπειαν τὴν ὑψῶσιν τῶν τιμῶν καὶ μὲ συνέχειαν τὴν ἐκδήλωσιν τῶν πληθωριστικῶν πιέσεων ἐπὶ τῆς οἰκονομίας. Ἐφ' ὅσον ὁ κάτοχος τῆς χρυσῆς λίρας κρατεῖ ταύτην ἀποθησαυρισμένην, τότε αὕτη εὐρίσκειται εἰς θέσιν ὑπνου. Ἐχομεν τὴν γνώμην ὅτι τὰ πληθωριστικὰ φαινόμενα τὰ ὅποια ἐμφανίζει ἡ οἰκονομία μας πρέπει νὰ ἔρευνῶνται ἐν συναρτήσει πρὸς τὴν ὡς ἄνω ἐιδικωτέραν ἐκδήλωσιν τῆς νομισματικῆς μας θέσεως.

Ἐτέρα οὐσιώδης διαφορά μεταξὺ δραχμῆς καὶ χρυσῆς λίρας εἶναι ὅτι ἡ δραχμὴ, ὡς νόμισμα, εἶναι ἀνέξοδον διὰ τὴν οἰκονομίαν μας. Ἡ χρυσὴ λίρα ἀπαιτεῖ δαπάνην διὰ τὴν ἀπόκτησίν τῆς. Ἀνεφέρθη ἤδη ἄνωτέρω, ὅτι ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος, διὰ νὰ ἀποκτήσῃ τὰς χρυσὰς λίρας μὲ τὰς ὁποίας διετήρησεν τὴν ἀπαραίτητον διὰ τὴν οἰκονομίαν μας σταθερὰν σχέσιν δραχμῆς πρὸς χρυσὴν λίραν, ἐχρειάσθη νὰ διαθέσῃ 66 921 000 δολλάρια. Τοῦτο σημαίνει ὅτι πρὸς διατήρησιν ἰδιωτικῶν ταμιακῶν διαθεσίμων καὶ πρὸς ἀποθεματοποίησιν ἀγοραστικῆς δυνάμεως ἐδεσμεύθησαν ἰσόποσα πρὸς τὰ διατεθέντα δολλάρια ἀγαθὰ.

Τὰ ἄνωτέρω δεδομένα, ἐν συνδυασμῷ μὲ τὴν ἀνάγκην ποῦ ἐμφανίζει ἡ οἰκονομία μας—ὡς πρὸς τὴν χρησιμοποίησιν τῆς ἐσωτερικῆς ἀποταμίεσεως—ἰδίᾳ μετὰ τὴν τροπὴν τὴν ὅποیان ἔλαβε ἡ πολιτικὴ καὶ οἰκονομικὴ ἀμερικανικὴ σκέψις—ὡς πρὸς τὸ ὕψος καὶ τὴν μορφήν τῆς παρεχομένης οἰκονομικῆς βοήθειας—ἐπιβάλλει τὴν συστηματικωτέραν ἐξέτασιν τῶν σχέσεων τῆς χρυσῆς λίρας μὲ τὸν ὄλον νομισματικὸν μηχανισμόν τῆς χώρας.

Προσωπικῶς, εἰς ἔκθεσίν μας ἀνακοινωθεῖσαν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐταιρείαν Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν τὴν 22αν Φεβρουαρίου ἐ. ἔ., ὅπου, κατόπιν πρωτοβουλίας τοῦ προέδρου αὐτῆς καθηγητοῦ κ. Ε. Ζολώτα, ἐγένετο συζήτησις ἐπὶ τῆς γνωστῆς ἐκθέσεως τοῦ καθηγητοῦ κ. Κ. Βαρβαρέσου, ἐξεφράσαμεν τὴν γνώμην ὅτι ἡ χρυσὴ λίρα ἔχει παύσει νὰ ἀποτελῇ τὸν ρυθμιστὴν τῆς οἰκονομίας μας καὶ ὅτι ἡ δραχμὴ ἤρχισε νὰ ἀναλαμβάνῃ τὸν ρόλον τῆς ὡς νομίσματος. Εἶχομεν διὰ τὸν λόγον τοῦτον ὑποστηρίξει ὅτι ἀντεδείκνυτο ἡ καθιέρωσις τῆς ρήτρας εἰς χρυσόν—τὴν ὅποیان ἐξήτει ὁ κ. Βαρβαρέσος εἰς τὰς πιστωτικὰς σχέσεις—διότι ἡ ἐπίσημος σύνδεσις τῆς δραχμῆς πρὸς τὴν χρυσὴν λίραν θὰ ἀπέβαλε τὴν δραχμὴν τῆς κυκλοφορίας καί, οὕτω, ἀφ' ἑνὸς μὲν θὰ ἐμονιμοποιεῖ τὴν ὑπαρξίν ἐνὸς ξένου

καί ἐπιβλαβούς σώματος ἐντός τοῦ οἰκονομικοῦ μας ὄργανισμοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ θὰ ἔστῃ τὴν οἰκονομίαν μας ἀπὸ τὴν δραχμὴν, ἥτις τελεῖ ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῆς ὑπευθύνου Οἰκονομικῆς Ἀρχῆς. Ἀντιθέτως, ἡ ρήτρα χρυσοῦ θὰ προσδέσῃ τὴν οἰκονομίαν μας εἰς τὸν ἀκαμπτὸν, δαπανηρὸν καὶ ἐξωτερικῶς κατευθυνόμενον χρυσόν.

Τέλος, εἰς τὴν ὥς ἄνω ἔκθεσιν μας ζιευτώσαμεν τὴν γνώμην ὅτι ἡ ἐπιβολὴ τῆς ρήτρας χρυσοῦ δὲν ἐπρόκειτο νὰ ἐπιδοθῆσῃ τοῖς βραχυπροθέσμοις καὶ μακροπροθέσμοις σκοποῦς τῆς οἰκονομίας μας. Ἀντιθέτως, ἡ εἰσαγωγὴ τῆς ρήτρας χρυσοῦ εἰς τὰς πιστωτικὰς μας σχέσεις ἐνέχει τὸ σπέρμα τῆς ἐκ τῶν πραγμάτων ἀθετήσεως τῆς, πράγμα ὅπερ θὰ ἐπέφερε διαιώνισιν τῆς νομισματικῆς μας ἀνωμαλίας καὶ τῆς ἐσωτερικῆς οἰκονομικῆς μας ἀσταθείας. Καὶ τοῦτο, διότι ὁ χρυσὸς εἶχε διεθνῶς ἀποτόμους διακυμάνσεις. Ἀλλὰ καὶ ἐσωτερικῶς ἡ χρυσὴ λίρα, ἐφ' ὅσον δὲν πραγματοποιεῖται ἡ ρυθμιστικὴ ἐπέμβασις τῆς Τραπεζῆς, θὰ σημειώνη ἀποτόμους ὑψωτικὰς καὶ ὑποτιμητικὰς διακυμάνσεις. Ὅταν ἐξήτειτο ὑπὸ τοῦ κατ' ἀποτόμους κ. Βαρβαρέτου ἡ εἰσαγωγὴ τῆς ρήτρας χρυσοῦ, ἡ χρυσὴ λίρα ἐτιμᾶτο 225 000 δρχ. Σήμερον τιμᾶται 185 000. Δὲν εἶναι δύσκολον νὰ ἀντιληφθῇ τις τὸν ἐσωτερικὸν σάλλον τὸν ὅποιον θὰ ἐδοκίμαζε ἡ οἰκονομία μας ἐκ τῆς τοιαύτης διακυμάνσεως, ἐφ' ὅσον θὰ ἦτο συνδεδεμένη μὲ τὴν ρήτραν χρυσοῦ.

Διεθνεῖς κινήσεις τοῦ χρυσοῦ

Πρέπει νὰ λεχθῇ ὅτι δὲν δημιουργεῖ μόνον εἰς τὴν χώραν μας ζητήματα ὁ χρυσός. Εἰς τὴν τελευταίαν ἔκθεσιν τῆς Τραπεζῆς Διεθνῶν Διακανονισμῶν ἀναφέρονται στοιχεῖα σχετικὰ μὲ τὴν παγκόσμιον κίνησιν τοῦ χρυσοῦ. Εἰς τὰ στοιχεῖα ταῦτα δὲν περιλαμβάνεται ἡ κίνησις πού ἀφορᾷ τὴν Σοβιετικὴν Ρωσίαν. Ὄντω, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1946 ἕως τὸ ἔτος 1951, ἡ παραγωγὴ χρυσοῦ ἀνῆλθεν εἰς 4 870 ἑκατομμύρια δολλάρια. Ἐκ τούτων 2 180 ἑκατομμύρια δολλάρια προσετέθησαν εἰς τὰ ἐπίσημα ἀποθέματα χρυσοῦ. Τὰ ὑπόλοιπα 2 690 ἑκατομμύρια δολλάρια διετέθησαν δι' ἰδιωτικὰς χρήσεις (1200 ἑκατ. δολλάρια διὰ βιομηχανικὰς χρήσεις καὶ 1490 ἑκατ. δολλάρια διὰ ἰδιωτικὴν ἀποθησαύρισιν).

Κρίνομεν σκόπιμον νὰ παραθέσωμεν τὴν κίνησιν τοῦ ἔτους 1951:

Παραγωγὴ χρυσοῦ 844 ἑκατομμύρια δολλάρια. Ἡ κατανομὴ γίνεται ὡς ἀκολούθως:

130 ἑκατομ. δολ.	αὔξεις ἐπισήμων ἀποθεμάτων
220 » »	βιομηχανικὴ χρῆσις
494 » »	ἰδιωτικὴ ἀποθησαύρισις

ἦτοι, τὸ 60ο) περίπου τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς χρυσοῦ κατὰ τὸ ἔτος 1951 κατηρῦνθη εἰς τὴν ἰδιωτικὴν ἀποθησαύρισιν καὶ τὸ 15ο) περίπου δι' ἐνίσχυσιν τῶν ἐπισήμων ἀποθεμάτων.

Ἀνεφέρθημεν εἰς τὰ ἀνωτέρω στοιχεῖα διὰ νὰ καταδείξωμεν τὴν σοβαρότητα τὴν ὅποιαν ἐμφανίζουν αἱ κινήσεις τοῦ χρυσοῦ ἀπὸ ἀπόψεως διεθνούς, καὶ κατὰ συνέπειαν τὴν πλήρη ἀδυναμίαν ἡμῶν νὰ ἐπηρεάσωμεν τὰς κινήσεις ταύτας δι' ἐνσυνειδήτου ἐσωτερικῆς πολιτικῆς. Τοῦτο ἔχει ἰδιόζουσαν σημασίαν, τὴν ὅποιαν ἐπιτείνει τὸ γεγονός ὅτι ὁ χρυσὸς τὴν στιγμὴν ταύτην, διὰ λόγους οἱ ὅποιοι διαφεύγουν τὰ ὄρια τοῦ παρόντος, εὕρεται εἰς τὴν διεθνή ἀγοράν εἰς κατὰστασιν ἀναταραχῆς, καὶ εἶναι γνωστὰ αἱ πιέσεις πού ἀσκούνται ὑπὸ τῶν Κυβερνήσεων

τῆς Κοινοπολιτείας ἐπὶ τοῦ Διεθνoῦς Ταμείου πρὸς ἀναπροσαρμογὴν τῆς τιμῆς του.

Ἡ θέσις τοῦ χρυσοῦ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν χρηματαγορὰν

Ἦδη ἐκπράζομεν τὴν πεποιθησὶν μας ὅτι ἡ οἰκονομία μας ἐξηγήθη πλέον τῆς δεσποτείας τοῦ χρυσοῦ. Ἡ δραχμὴ διευρύνει διαρκῶς τὴν κυριαρχίαν της ἐπὶ τοῦ οἰκονομικοῦ πεδίου καὶ ἀναλαμβάνει τὴν ὀργανικὴν της ἀποστολὴν ὡς νομισματοσ. Ἡ καθημερινὴ ἄλλωστε πράξις ἐμφανίζει τὴν ἀδιαφορίαν τοῦ τιμαριθμοῦ ἔναντι τῶν κινήσεων τῆς χρυσῆς λίρας ἢ ὅποια δὲν ἐπηρεάζει τὴν πορείαν του. Καὶ ἡ σταθερότης σχέσεως δραχμῆς πρὸς χρυσὴν λίραν δὲν ἐμποδίζει τὴν πρὸς τὰ ἄνω ἢ τὴν πρὸς τὰ κάτω στροφὴν τοῦ τιμαριθμοῦ.

Πολλὰ εἶναι τὰ αἷτια τὰ ὅποια ἐπέφερον τὴν ἀποτοξίνωσιν τῆς οἰκονομίας μας ἐκ τοῦ χρυσοῦ. Θὰ ἀρκεσθῶμεν νὰ ἀναφέρωμεν τινὰ ἐκ τούτων, καὶ δὴ ἐκεῖνα τὰ ὅποια ἔχουν σχέσηιν μὲ τὴν θέσιν τοῦ χρυσοῦ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν χρηματαγορὰν.

Ἐχομεν ἐν πρώτοις τὴν δι' εἰδικoῦς λόγους—μὴ ὑφισταμένους ὅμως σήμερον—συγκριτικὰ μὲ τὰς ξένας ἐλευθέρως ἀγοράς, ὑπερεκτίμησιν τοῦ χρυσοῦ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν χρηματαγορὰν. Ἡ χρυσὴ λίρα εἰς τὴν ἐλευθέρως ἀγορὰν τῶν Ἀθηνῶν ἦτο ἀκριωτέρα κατὰ 1 ἕως 2 δολλάρια τῶν ὑπολοίπων ἀγορῶν τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Μέσης Ἀνατολῆς. Σήμερον ἡ διαφορά αὕτη περιστρέφεται γύρω τοῦ 1)2 τοῦ δολλαρίου. Εἶναι φυσικόν, μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου καὶ τὴν ἐπέλευσιν ὀραλωτέρων οἰκονομικῶν συνθηκῶν, ἢ εἰς δολλάρια διαφορά μεταξὺ τῆς Ἑλληνικῆς χρηματαγορᾶς καὶ τῶν ξένων χρηματαγορῶν νὰ ἐκλείψῃ.

Ἐχομεν ἐπίσης τὴν συνεχῆ ἀπώλειαν τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως τῆς χρυσῆς λίρας ἔναντι τῶν ἀγαθῶν. Ἐν σχέσει μὲ τὸ ἔτος 1938, ἡ χρυσὴ λίρα ἀπώλεσε τὸ 47,500 περίπου τῆς ἀγοραστικῆς τῆς δυνάμεως. Ἀλλὰ ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἐπετάχυνε τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ κοινοῦ ἀπὸ τὴν προτίμησιν ρευστότητος εἰς χρυσὸν καὶ τὸν ἀποθησαυρισμὸν εἶναι ἓνα τυχαῖον γεγονός :

Εἰς μίαν ἰταλικὴν πόλιν, ὁμὰς ἐπιχειρηματιῶν, ἐπιθυμοῦσα νὰ ἐκμεταλλεῖται τὴν ὑφισταμένην διαφορὰν μεταξὺ τοῦ χρυσοῦ ὡς ἐμπορεύματος καὶ τοῦ νομισματοποιημένου χρυσοῦ, ἐνεκατέστησε νομισματοκοπεῖον καὶ ἤρχισεν ἐκτυποῦσα χρυσὰς λίρας Ἀγγλίας, τοῦ αὐτοῦ βάρους καὶ τῆς αὐτῆς εἰς χρυσὸν περιεκτικότητος πρὸς τὰς γνησίας χρυσὰς ἀγγλικὰς λίρας. Ἡ κοπὴ τῶν χρυσῶν λιρῶν ὑπὸ τοῦ ἰταλικοῦ νομισματοκοπεῖου εἶναι τόσο ἐπιμελημένη ὥστε μετὰ δυσκολίας διαχωρίζονται τῶν νομίμων τοιούτων ὑπὸ τῶν ἐξειδικευμένων προσώπων. Ἡ τελειότης τῆς κοπῆς τῶν χρυσῶν λιρῶν ἐπέτρεψε τὴν ταχέαν διείσδυσιν τούτων εἰς τὰς ἐλευθέρως ἀγοράς. Ὅπως εἶναι φυσικόν, ἡ μεγαλύτερα διείσδυσις ἐπεχειρήθη εἰς τὰς ἀγοράς ἐκεῖνας εἰς τὰς ὁποίας ὁ χρυσὸς ἦτο ὑπερεκτιμημένος. Ἡ ἐλευθέρως ἀγορὰ τῶν Ἀθηνῶν εὐρίσκειται ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἀγορῶν τούτων καὶ κατὰ συνέπειαν ὑπέστη, συγκριτικῶς, ἐντονώτερον τὴν εἰσβολὴν.

Ἀφ' ἧς στιγμῆς ἀπεκαλύφθη ἡ κυκλοφορία τῶν ἰταλικῶν χρυσῶν λιρῶν ἦτο φυσικόν νὰ ὑποστῇ βαρὺ πλήγμα ἢ ροπὴ πρὸς ἀποθησαύρισιν καὶ πρὸς διατήρησιν ρευστότητος εἰς χρυσόν. Ἡ χρυσὴ λίρα Ἀγγλίας ἢ ἐκτυπομένη εἰς τὸ Ἀγγλικόν νομισματοκοπεῖον ἀποτελεῖ νόμισμα καὶ, κατὰ συνέπειαν, ἐκτὸς τῆς ἀξίας της λόγῳ τοῦ χρυσοῦ τὸν ὅποιον περιέχει, περικλείει ἐν ἑαυτῇ καὶ τὴν ἀξίαν τὴν ὅποیان τῆς προσδίδει ἡ χρησιμοποίησις της ὡς νομισματοσ.

Ἡ λίρα χρυσῆ Ἑγγλίας ἡ ἐκτυπούμενη εἰς τὸ ἐν Ἰταλίᾳ νομισματοκοπεῖον δὲν ἀποτελεῖ νόμισμα. Εἶναι τυποποιημένος χρυσός, ἥτοι ἐμπόρευμα, καὶ κατὰ συνέπειαν ἔχει τὴν ἐμπορευματικὴν ἀξίαν τοῦ ὄγκου τοῦ χρυσοῦ τὸν ὅποιον περιέχει. Ἡ ἐκ τοῦ λόγου ταύτου διαφοροποίησις τῆς τιμῆς μεταξὺ τῶν διαφόρου προελεύσεως χρυσῶν λιρῶν ἤμβλυσε τὴν τάσιν πρὸς ἀποθησαύρισιν, ἰδίᾳ εἰς τὰς ἀγροτικὰς καὶ μικροαστικὰς τάξεις. Ἡ ὑφισταμένη ἀδυναμία διακρίσεως τοῦ τόπου τῆς ἐκτυπώσεως τῶν χρυσῶν λιρῶν ἐξετόπισε τὴν χρυσὴν λίραν ἀπὸ τὴν καθημερινὴν συναλλαγὴν. Ὁ νόμος τοῦ Γκρέσαμ, κατὰ τὸν ὅποιον τὸ κακὸν νόμισμα ἐκδιώκει τὸ καλόν, ἐλειτούργησε καὶ εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν.

Ἡ ὑπαρξίς εἰς τὴν κυκλοφορίαν χρυσῶν λιρῶν ἰταλικῆς προελεύσεως ἐξετόπισε τῆς κυκλοφορίας τὰς χρυσαῖς λίρας ἀγγλικῆς προελεύσεως. Ἐπραγματοποιήθησαν ζημίαι. Ἡ χρυσὴ λίρα ἐδυσφημήθη ὡς μέσον πληρωμῆς. Ἡ ὑπαιθρος καὶ αἱ ἐπαγγελματικαὶ τάξεις, εἰς τὰς ὁποίας εὐρέως ἐκυκλοφόρει ἡ χρυσὴ λίρα ὡς νόμισμα, ὑπεχρυσώθησαν, ἐκ τῶν πραγμάτων, νὰ ἀπομακρύνουν ταύτην τῆς συναλλαγῆς. Ἐξέλιπεν οὕτω εἰς τῶν κυριωτέρων λόγων ἐξ ὧν ἐπροκαλεῖτο ἡ ζήτησις χρυσῶν λιρῶν ὑπὸ τῶν πολιτῶν.

Ἄλλὰ καὶ διεθνεῖς λόγοι συνέτειναν εἰς τὴν ὑποτίμησιν τῆς χρυσῆς λίρας. Ἡ τιμὴ τοῦ χρυσοῦ εἰς τὰς ἐλευθέρως ἀγορὰς ὑπέστη ἐσχάτως αἰσθητὴν ὑποτίμησιν. Εἰς τὰς παραμονὰς τῆς ἐκρήξεως τοῦ πολέμου τῆς Κορέας ὁ χρυσός, διεθνῶς, εὗρίσκετο ἐν ὑφέσει. Ἐτιμᾶτο 37 δολλάρια κατ' οὐγγίαν καθαροῦ χρυσοῦ ἔναντι 35 δολλαρίων τῆς ἐπισήμου διατιμῆσεως. Ὁ πόλεμος τῆς Κορέας ἀνεβίβασε τὴν τιμὴν εἰς 44 δολλάρια τὴν οὐγγίαν. Ἐκτοτε διαρκῶς κατέρχεται.

Τὰς τελευταίας ἑβδομάδας ἡ τιμὴ τοῦ χρυσοῦ εἰς τὴν ἐλευθέρην ἀγορὰν κατήλθε μέχρι 36,75 δολλαρίων κατ' οὐγγίαν, ἥτοι κατήλθε κάτω τῆς τιμῆς ποῦ εὗρίσκετο τὴν παραμονὴν τῆς ἐκρήξεως τοῦ πολέμου τῆς Κορέας, διὰ νὰ ἀνέλθῃ καὶ πάλιν γύρω τῶν 38 δολλαρίων κατ' οὐγγίαν. Ἐσωτερικοὶ καὶ ἐξωτερικοὶ κατὰ συνέπειαν λόγοι ἐπέφερον τὴν ἀπομάκρυσιν τῆς χρυσῆς λίρας ἐκ τῆς συναλλαγῆς εἰς τὴν χρηματαγορὰν μας καὶ τὴν μείωσιν τῆς ροπῆς πρὸς ἀποθησαύρισιν χρυσοῦ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐξημουργήθη αὐτομάτως κενὸν εἰς τὴν χρηματικὴν μας κυκλοφορίαν.

Μέχρι τοῦδε, παραλλήλως πρὸς τὴν δραχμὴν, ἐκυκλοφόρει ἡ χρυσὴ λίρα. Ἡδη ἡ χρυσὴ λίρα, ἐκ τῆς ὡς ἄνω αἰτίας, ἔπαυσε νὰ κυκλοφορῇ, τουλάχιστον εἰς τὸν ὄγκον καὶ τὴν ταχύτητα μὲ τὴν ὁποίαν ἐκυκλοφόρει προηγουμένως. Εἰς τὸν λόγον τοῦτον ὀφείλεται ἡ ἀνετος αὔξησις τῆς νομισματικῆς μας κυκλοφορίας χωρὶς τὴν ἐμφάνισιν οἰασδῆποτε ἀναταραχῆς εἰς τὸν στενῶς νομισματικὸν τομέα. Ἐγένετο ὑποκατάστασις τῆς ἐκβληθείσης τῆς κυκλοφορίας χρυσῆς λίρας δι' ἐκδόσεως δραχμῶν. Οὕτω ἡ πορεία τῆς νομισματικῆς μας κυκλοφορίας παρουσιάζει τὴν κάτωθι ἐξέλιξιν εἰς ἑκατομῦρια δραχμῶν κατὰ τὸ ἔτος 1952:

Ἰανουάριος	1 971 714	Ἰούλιος	2 042 157
Φεβρουάριος	1 961 013	Αὐγούστος	2 181 813
Μάρτιος	1 900 894	Σεπτέμβριος	2 246 028
Ἀπρίλιος	2 021 498	Ὀκτώβριος	2 216 181
Μάϊος	1 984 626	Νοέμβριος	2 223 033
Ἰούνιος	1 945 300	Δεκέμβριος	2 474 000

Ἀπηχολήθημεν πιθανῶς περισσότερον τοῦ δέοντος μὲ τὴν θέσιν τοῦ χρυσοῦ εἰς τὸ νομισματικὸν μας θέμα, καὶ τοῦτο διότι ἡ βαθεῖα διείσδυσις τοῦ χρυσοῦ εἰς τὰς νομισματικὰς μας σχέσεις εἶχε διαμορφώσει κατάστασιν ἰδιόρρυθμον, θέτουσαν ἐν κινδύνῳ τὴν ὀμαλὴν πορείαν τῆς ἐλληνικῆς οἰκονομίας. Πρὶν ἢ ὅμως ἐξέλθωμεν ἐκ τῆς εἰδικωτέρας ἐρεύνης τῶν σχέσεων χρυσοῦς λίρας καὶ δραχμῆς ἐπιθυμοῦμεν νὰ τονίσωμεν τὴν ἀνάγκην τῆς προσεκτικῆς παρακολουθήσεως τοῦ θέματος τούτου. Ἐχομεν τὴν γνώμην ὅτι πρέπει νὰ καταβληθῇ ὀλη ἡ δυνατὴ προσπάθεια ὅπως ἀπορροφηθῇ ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς Τραπεζῆς ὁ ἰδιωτικὸς κυκλοφορῶν χρυσός. Ὅθι παραμείνῃ βεβαίως εἰς κατάστασιν ἰδιωτικοῦ ἀποθησαυρισμοῦ σοβαρὸν ποσοστὸν τοῦ σήμερον εἰς ἰδιωτικὰς χεῖρας εὐρισκομένου χρυσοῦ. Τοῦτο ἀποτελεῖ ὁἰονεῖ φυσικὴν κατάστασιν. Ὑπάρχει ὅμως τὸ μεγαλύτερον ποσοστὸν τοῦ εἰς ἰδιωτικὰς χεῖρας εὐρισκομένου χρυσοῦ, τὸ ὅποτον ἐχρησιμοποιεῖτο ὡς νόμισμά ἢ εἰς κατάστασιν προσωρινοῦ ἀποθησαυρισμοῦ. Τὸ ποσοστὸν τοῦτο δύναται, καὶ πρέπει, νὰ ἐπαυξήσῃ τὸ εἰς χρυσοῦν ἀπόθεμα τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος. Ἐφ' ὅσον ἡ σχέσις χρυσοῦς λίρας πρὸς δολλάριον εἰς τὴν ἐλληνικὴν χρηματαγορὰν ἐπληρίασε τὴν διεθνήν σχέσιν χρυσοῦ πρὸς δολλάριον εἰς τὰς ἐλευθέρως ἀγοράς, δὲν νομίζομεν ὅτι ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος πρέπει νὰ παραμείνῃ ἀσυγκίνητος πρὸ τῶν περαιτέρω διακυμάνσεων τῆς χρυσοῦς λίρας. Πρέπει νὰ ἐπεμβαίῃ κατὰ διαστήματα πρὸς ἀπορρόφησιν τῶν ἰδιωτικῶς προσφερομένων χρυσῶν λιρῶν.

Ὅθι ὑπάρξῃ, ἴσως, ἡ ἀντίρρησης ὅτι, διὰ τοῦ τρόπου τούτου διογκώνεται ἡ νομισματικὴ κυκλοφορία. Ἡ γνώμη μας εἶναι ὅτι ἡ θέσις εἰς κυκλοφορίαν δραχμῶν πρὸς ἀπορρόφησιν κυκλοφορουσῶν λιρῶν ἀποτελεῖ ὑποκατάστασιν κυκλοφοροῦντος ἤδη νομίσματος. Δὲν ἐπαυξάνεται ὡς ἐκ τούτου κατ' ὄγκον ἡ νομισματικὴ κυκλοφορία. Ἡ νομισματικὴ κυκλοφορία ἐπιβαρύνεται μόνον ἐκ τῆς μεγαλυτέρας ταχύτητος μὲ τὴν ὅποιαν κυκλοφορεῖ ἡ δραχμὴ ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν χρυσοῦν λίραν. Ἡ ἐκ τῆς αἰτίας ταύτης ἐπερχομένη μερικὴ ἐπιβάρυνσις τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας δὲν νομίζομεν ὅτι δικαιολογεῖ τὴν ἤδη ἐμφανιζομένην οὐδετερότητα τῆς Κεντρικῆς Τραπεζῆς ἔναντι τῆς χρυσοῦς λίρας.

Εἶναι καιρὸς, ἄλλωστε, νὰ ἀπαλλαγῶμεν τῆς φοβίας τῶν πληθωριστικῶν πιέσεων. Τὸ δημιουργηθὲν κλίμα πολιτικῆς σταθερότητος μᾶς ἀπαλλάσει τῶν προϋποθέσεων αἰτίνας ἐδημιούργουν τὴν κατάστασιν ψυχολογικοῦ πληθωρισμοῦ, ἐκ τοῦ ὁποίου κυρίως ἐπαοχεν ἡ οἰκονομία μας. Ἡδη, μὲ τὴν ἀπάλυνσιν τῆς δξύτητος τὴν ὅποιαν προσεκάλει ἡ βαθεῖα διείσδυσις τοῦ χρυσοῦ εἰς τὰς νομισματικὰς μας σχέσεις, ἐπέρχεται σχετικὴ ἀπλοποίησις τοῦ ὄλου νομισματικοῦ μας θέματος καὶ δημιουργοῦνται αἱ προϋποθέσεις πρὸς περαιτέρω χειρισμούς, οἱ ὅποιοι θὰ ἐπιτρέψουν τὴν πλήρη κυριαρχίαν τῆς δραχμῆς εἰς τὸν νομισματικὸν τομέα, τὴν ἀνασύνδεσιν τῶν πιστωτικῶν σχέσεων, τὴν διοχέτευσιν τῆς ἰδιωτικῆς ἀποταμιεύσεως εἰς τὴν παραγωγικὴν δραστηριότητα τῆς χώρας.

Προϋποθέσεις νομισματικῆς σταθερότητος

Μὲ ὅσα μέχρι τοῦδε ἐλέχθησαν ἐγένετο προσπάθεια νὰ ἐμφανισθῇ, κατὰ τὸ δυνατόν, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ ἰσορροθυμία ἢ ὅποια χαρακτηρίζει τὸ νομισματικὸν μας θέμα ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ὑπαρξίς τῆς δυνατότητος τῆς ἐξαλείψεως τῶν στοιχείων ἐκείνων ποῦ προσεκάλουν μέχρι τοῦδε τὴν ἐκ νομισματικῶν λόγων διαστροφὴν τῆς πο-

ρείας τῶν ἐσωτερικῶν πόρων τῆς χώρας. Εἰδικιώτερον, ἢ ἐπιτυχῆς ἀντιμετώπισης τοῦ νομισματικοῦ μας θέματος, ἥτις θὰ ἐπιδοθῆσιν τὴν προώθησιν τοῦ ἔλου οἰκονομικοῦ προβλήματος τῆς χώρας, πρέπει νὰ ἐδραιωθῆ ἐπὶ δύο βασικῶν προϋποθέσεων.

Ἡ μία προϋπόθεσις, διὰ νὰ ἔχη πληρესτέραν ἀπόδοσιν, πρέπει νὰ τύχη διεθνoῦς ἀναγνωρίσεως. Ἐχομεν τὴν γνάμην ὅτι σταθερότης νομισματικῆς δύναται νὰ ἐπιτευχθῆ μόνον ἐφ' ὅσον θεμελιούται ἐπὶ πραγματικῶν δεδομένων. Δὲν εἶναι ἡ βούλησις—ὅσονδῆποτε καλοπροαίρετος καὶ ἂν εἶναι—τοῦ ἀσκοῦντος τὴν οἰκονομικὴν πολιτικὴν, ἢ ὅποια δύναται νὰ προσφέρῃ εἰς τὸ νόμισμα τὴν ἐπιθυμητὴν σταθερότητα. Τὸ νόμισμα, διὰ νὰ διατηρήσῃ τὴν σταθερότητά του, πρέπει νὰ εἶναι εὐθυγραμμισμένον μὲ τὸ σύνολον τοῦ οἰκονομικοῦ δυναμικοῦ τῆς χώρας, νὰ ἀποτελῇ δὲ, ταυτοχρόνως, κατὰ τρόπον ἰσορροποῦν, τὸν συνδυετικὸν κρῖνον τῶν οἰκονομικῶν σχέσεων τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ.

Αἱ χῶραι αἱ ὅποια ἔχουν ὑπερεκτιμήσει ἐσωτερικῶς τὸ νόμισμά των, ἔχουν καθιερώσει, κατὰ τρόπον ἀφανῆ, γενικὴν ἐπιδότησιν τῶν εἰσαγωγῶν εἰς θάρος τῶν ἐξαγωγῶν. Τὴν ἐπιδότησιν δὲ αὐτήν, ἐφ' ὅσον εὐρισκόμεθα εἰς καθεστῶς συναλλαγματικῶν περιορισμῶν καὶ σχετικῆς οἰκονομικῆς ἀναρχίας, δὲν τὴν καρποῦται τὸ κοινωνικὸν σύνολον, τὴν καρποῦνται οἱ ἐκ τῶν γραφειοκρατικῶν μεθόδων δημιουργούμενοι ἐνδιάμεσοι παράγοντες, ἐπισήμου καὶ ἀνεπισήμου μορφῆς, καὶ οἱ ἐπαγγελόμενοι τὸ εἰσαγωγικὸν ἐμπόριον. Ταῦτα, ἀσχέτως μὲ τὰς ὑπολοίπους δυσμενεῖς ἐκδηλώσεις ἐπὶ τῆς οἰκονομίας, ἢ σοβαρωτέρα τῶν ὁποίων εἶναι ἡ ἀνασταλτικὴ ἐπίδρασις ἣν ἀσκει ἐπὶ τῆς ἐξαγωγικῆς ἐπιδόσεως τῆς χώρας. Ὡς γνωστόν, τὸ ἐσωτερικῶς ὑπερεκτιμημένον νόμισμα ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὰ ἐξαγώγιμα προϊόντα τὴν δυνατότητα τοῦ συναγωνισμοῦ πρὸς τὰ ὁμοειδῆ προϊόντα τῶν ἀνταγωνιστριῶν χωρῶν.

Ἐκ τῆς αἰτίας ταύτης, ἐπίσης, προκαλεῖται ἐν μέρει ἡ ἄνισος κτανομὴ τοῦ κοινωνικοῦ εἰσοδήματος εἰς τοὺς συντελεστάς τῆς οἰκονομίας. Διότι δημιουργοῦνται αἱ προϋποθέσεις αἱ ὅποια ἐπιτρέπουσιν τὴν συμμετοχὴν εἰς τὴν διανομὴν τοῦ παραγομένου ἀγροτικοῦ εἰσοδήματος διαφόρων ἐπαγγελματικῶν καὶ διάμεσο-λαβητικῶν τάξεων. Ὅταν ἡ νομισματικὴ σταθερότης θεμελιούται ἐπὶ τεχνητῶν διάσεων, ἐνέχει τὸ σπέρμα τῆς ἐκ τῶν πραγμάτων προσωρινότητος καὶ προκαλεῖ τὴν δημιουργίαν πλήθους συναλλαγματικῶν ἰσοτιμιῶν—ἐπισήμου καὶ ἀνεπισήμου μορφῆς, αἵτινες, ἐν συνεχείᾳ, δημιουργοῦν τὴν ἀπειρίαν τῶν φαύλων κύκλων, ὑπὸ τὴν πλείσιν τῶν ὁποίων στενάζει ἡ οἰκονομικὴ καὶ κοινωνικὴ ζωὴ.

Θὰ ἦτο σκόπιμον ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ὅπως, τὴν εὐθυγράμμισιν τῶν ἀγοραστικῶν δυνάμεων τῶν νομισμάτων τῶν χωρῶν ποῦ ἀποτελοῦν μέλη τοῦ Διεθνoῦς Νομισματικοῦ Ταμείου, ἀναλάβῃ ὁ διεθνῆς οὗτος ὄργανισμός. Πρέπει, δηλαδῆ, τὸ Διεθνῆς Νομισματικὸν Ταμεῖον νὰ θέσῃ ὡς προϋπόθεσιν τῆς νομισματικῆς σταθερότητος τῶν κρατῶν - μελῶν του τὴν δημιουργίαν νομισματικῆς σχέσεως βάσει τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως τῶν κατ' ἴδιαν νομισμάτων των.

Ἡ μέχρι τοῦδε ὑφισταμένη νομισματικὴ σχέσις μεταξὺ τῶν κρατῶν - μελῶν τοῦ Διεθνoῦς Νομισματικοῦ Ταμείου βασίζεται ἐπὶ αὐθαιρέτων κριτηρίων, ὅπως π. χ. ἡ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ μιᾶς χώρας ὑφισταμένη σχέσις τοῦ ἔθνικοῦ νομίσματος μὲ τὸν χρυσὸν ἢ τὸ συνάλλαγμα ἢ ἡ προσπάθεια μιᾶς χώρας νὰ προωθῆσιν τὰς ἐξαγωγὰς τῆς πρὸς βελτίωσιν τοῦ ἰσοζυγίου τῆς πληρωμῶν. Ἀμφότερα, ὅμως, τὰ κριτήρια ταῦτα δὲν ἐκπηγάζουσιν ἀπὸ φυσιολογικὰ ἐλατήρια. Ὑπὸ τὸ κράτος τῶν

υπαρχόντων συναλλαγματικών περιορισμών και απαγορεύσεων, αί δημιουργούμε-
 ναι εἰς τὸ ἐσωτερικὸν μιᾶς χώρας συναλλαγματικαὶ ἰσοτιμίαι δὲν εἶναι ἀποτέλε-
 σμα ἀδιάστου συναντήσεως τῆς προσφορᾶς μὲ τὴν ζήτησιν καί, κατὰ συνέπειαν, δὲν
 ἀποδίδουν τὴν πραγματικότητά. Ἡ προώθησις, ἐξ ἄλλου, τῶν ἐξαγωγῶν μιᾶς χῶ-
 ρας διὰ νομισματικῶν χειρισμῶν, εἶναι φυσικὸν νὰ προκαλέσῃ τὴν λήψιν ἀντιμέ-
 τρων ὑπὸ τῶν συναλλασσομένων χωρῶν, καὶ ὡς ἐκ τούτου νὰ ἐπιφέρῃ γενικωτέραν
 ἀνατροπὴν καὶ εὐρυτέραν οἰκονομικὴν ἀστάθειαν.

Ὁ ὑπὸ τοῦ Διεθνoῦς Νομισματικοῦ Ταμείου καθορισμὸς τῆς ἰσοτιμίας τῶν
 νομισμάτων τῶν κρατῶν· μελῶν του πρέπει, καθ' ἡμᾶς, νὰ γίνῃ μὲ βάσιν τὴν ἐξι-
 σωσιν τῶν ἀγοραστικῶν δυνάμεων τῶν ὑπολοίπων νομισμάτων πρὸς τὸ δολλᾶριον.
 Διὰ τοῦ τρόπου τούτου θὰ ἐβραιωθῇ ἡ ἐμπιστοσύνη τοῦ κοινοῦ τῶν καθέαστα
 χωρῶν πρὸς τὸ ἐθνικὸν τῶν νόμισμα, διότι ἡ νέα ἰσοτιμία τοῦ νομίσματος του θὰ
 βασίζεται ἐπὶ ἀντικειμενικῶν κριτηρίων, καὶ ἡ ἀνάπτυξις τῶν διεθνῶν ἐμπορικῶν
 σχέσεων θὰ θεμελιωθῇ ἐπὶ ὑγιῶν βῆσεων. Ἡ ἐκ τῆς νομισματικῆς ταύτης ἀναπρο-
 σαρμογῆς δημιουργία ἀτομικῶν κερδῶν, ἐξ ἀνελημμένων ὑποχρεώσεων, δύναται
 νὰ ἀποφευχθῇ διὰ ταυτοχρόνου λήψεως ἐσωτερικῶν νομοθετικῶν μέτρων, φορολο-
 γικῆς μορφῆς.

Εἰς τὴν γενικὴν αὐτὴν νομισματικὴν διαρρῦθμιν, ὅπως εἶναι φυσικὸν, θὰ
 εὕρῃ τὴν φυσιολογικὴν τῆς τοποθέτησιν καὶ ἡ δραχμὴ. Θὰ ὑπάρξῃ, οὕτω, ἀπὸ
 τῆς πλευρᾶς ταύτης, ἡ προϋπόθεσις τῆς ὑγιoῦς καὶ μακροχρονίου νομισματικῆς
 σταθερότητος εἰς τὴν χώραν μας, ἥτις, ἐπιβοηθουσα τὴν γενικωτέραν οἰκονομικὴν
 προσπάθειαν αὐτῆς, θὰ συμβάλῃ εἰς τὴν ἐπιτυχὴ ἀντιμετώπισιν τῶν βασικῶν
 ἐπιδιώξεων τῆς οἰκονομίας μας, καὶ δὴ εἰς τὴν βελτίωσιν τοῦ ἐμφανιζόμενου ἐπικίν-
 δυνον παθητικότητος ἰσοζυγίου πληρωμῶν τῆς χώρας, τὸ ἐνεργητικὸν σκέλος τοῦ
 ὁποίου, κατὰ τὴν προπολεμικὴν περίοδον, ἐβασίζετο, κατὰ οὐδαμῶν ποσοστὸν, ἐπὶ
 τῆς εἰσορῆς τῶν λεγομένων ἀθήλων πόρων. Τὴν διαμόρφωσιν ὀρθῆς σκέψεως ἐπὶ
 τοῦ θεγομένου ζητήματος δύναται νὰ ἐπιβοηθήσῃ ἡ πρό τινας δημοσιευθεῖσα ἔκθε-
 σις τῆς ἐιδικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς συσταθείσης τὸν παρελθόντα Μάρτιον, δι' ἀποφά-
 σεως τοῦ Ὁργανισμοῦ Ἑυρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Συνεργασίας, πρὸς ἐξέτασιν τῆς
 ἐσωτερικῆς νομισματικῆς καταστάσεως τῶν χωρῶν· μελῶν. Ἡ ἔρευνα αὕτη ἀπέ-
 βλεψεν, εἰδικώτερον, εἰς τὴν διαπίστωσιν τῶν αἰτίων τὰ ὅποια προσκάλεσαν, ἀπὸ
 τῶν ἀρχῶν τοῦ 1951, τὰς γνωστὰς δυσχερείας ἀπὸ ἀπόψεως ἐξωτερικῶν πληρωμῶν,
 εἰς πολλὰς τῶν χωρῶν τούτων. Ἡ ἔκθεσις διαπιστώνει ὅτι πρὸς ἀντιμετώπισιν
 τῆς παθητικότητος τῶν ἰσοζυγίων πληρωμῶν ἐλήφθησαν μέτρα ἀμέσων ἐλέγχων,
 δημοσιονομικὰ καὶ νομισματικά, ἀναλόγως τῆς ἰδιαίτερας μορφῆς καὶ οἰκονομικῆς
 θέσεως τῶν καθ' ἑκάστη χωρῶν. Ἐκφράζει, ἐπίσης, τὴν σκέψιν ὅτι : ὅπου ἡ παθη-
 τικότης τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν εἶναι ἔντονος, οἷε τὰ ἀπαιτούμενα μέτρα τῆς
 νομισματικῆς πολιτικῆς ἐνδέχεται νὰ ἐνέχουν τὸν κίνδυνον ἀποτόμου μειώσεως τῶν
 χρηματικῶν εἰσοδημάτων καὶ τῆς ἀπασχολήσεως, ἐκεῖ — προσθέτει — ἀπαιτεῖται
 ἡ λήψις συναλλαγματικῶν μέτρων.

Ἡ ἑτέρα βασικὴ προϋπόθεσις εἶναι καθαρῶς ἐσωτερικῆς μορφῆς. Ἡ ἐλλή-
 νικὴ οἰκονομία, ἐξ αἰτίας τῶν γνωστῶν λόγων, ἔσσει ὑπὸ τὸ κράτος δεδικαιολο-
 γημένης ὑπερψευαισθησίας. Διὰ νὰ δοκιμάσωμεν τὰ ἀγαθὰ τῆς νομισματικῆς στα-
 θερότητος, ἥτις ἀποτελεῖ προϋπόθεσιν τῆς ἐσωτερικῆς οἰκονομικῆς σταθερότητος,

ἐκ τῆς ὁποίας ἀναμένεται νὰ δημιουργηθοῦν αἱ προϋποθέσεις τῆς διοχετεύσεως τῶν ἐσωτερικῶν πόρων τῆς χώρας εἰς τὴν διαδικασίαν τῆς παραγωγῆς, πρέπει νὰ δημιουργηθῆ ἓνα εὐρύτερον κλίμα ἐσωτερικῆς σταθερότητος. Καὶ τὸ κλίμα αὐτὸ προϋποθέτει τὴν ὁλοκλήρωσιν τῆς πολιτικῆς σταθεροποιήσεως.

Ἡ πολιτικὴ σταθεροποιήσις θὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἐκπόνησιν ἐνὸς μακροχρονίου οικονομικοῦ προγράμματος μὲ δάκν τὴν θυσίαν τοῦ παρόντος πρὸς ἐπίτευξιν τῶν σκοπῶν τοῦ μέλλοντος. Θὰ προσφέρῃ τὴν δύναμιν εἰς τοὺς ἀσχοῦντας τὴν ὑπεύθυνον οικονομικὴν πολιτικὴν τῆς χώρας νὰ ἀνθέξουν εἰς τὰς πιέσεις τῶν ὀργανωμένων τάξεων καὶ νὰ ὑποταχθοῦν εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου. Θὰ δημιουργήσῃ τὰς προϋποθέσεις τῆς νομισματικῆς ὑγείας, αἱ ὁποῖαι θὰ ἐπιφέρουν τὴν διοχέτευσιν τῶν ἐσωτερικῶν πόρων τῆς χώρας πρὸς ἀξιοποίησιν τοῦ παραγωγικοῦ μας δυναμικοῦ. Δὲν εἶναι μόνον ἡ ἰδιωτικὴ ἀποταμίευσις τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος ἡ ὁποία πρέπει νὰ εὔρῃ τὴν φυσιολογικὴν τῆς πορείαν. Ὑπάρχουν οικονομικοὶ πόροι ἑλληνικῆς μορφῆς οἱ ὅποιοι ἔχουν φυγαδευθῆ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἢ ἔχουν ἀποθηραυρισθῆ εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Εἰς τὴν ἀξιοποίησιν τῶν πόρων τούτων πρέπει νὰ ἀποβλέψωμεν. Καὶ διὰ νὰ ἐπιτευχθῆ τοῦτο ἀρκεῖ νὰ δημιουργήσωμεν τὰς ἀναγκαῖας ψυχολογικὰς καὶ πραγματικὰς καταστάσεις. Τὸ οικονομικόν μας, καὶ εἰδικώτερον τὸ νομισματικόν μας, θέμα εἶναι, κατὰ ἀξιόλογον ποσοστὸν, ψυχολογικῆς μορφῆς. Αἱ πληθωριστικαὶ πιέσεις, αἱ ὁποῖαι ἐκδηλοῦνται ἐπὶ μιᾶς οικονομίας, δὲν ἔχουν αἷτια μόνον ποσοτικά. Προέρχονται καὶ ἀπὸ ψυχολογικὰ αἷτια.

Ἐπὶ τοῦ θέματος ὁμοῦς τούτου, ἐπὶ τῆς μορφῆς καὶ τῆς φύσεως τῶν πληθωριστικῶν ἑλληνικῶν φαινομένων, θὰ μᾶς ἐπιτραπῆ νὰ ἀναπτύξωμεν ἐν σχετικῇ συντομίᾳ τὰς ἀπόψεις μας. Κρίνομεν σκόπιμον νὰ πράξωμεν τοῦτο διότι, ὡς γνωστόν, αἱ ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ὑπάρχουσαι ἀπόψεις ἐπηρεάζουν ὄχι μόνον τὴν ἀσκουμένην νομισματικὴν πολιτικὴν. Προσδιορίζουν, κατὰ ἓνα σοβαρὸν ποσοστὸν, καὶ τὴν ὄλην παραγωγικὴν πορείαν τῆς χώρας.

Ὁ πληθωρισμός, ὡς γνωστόν, προέρχεται ἀπὸ ἀνισοκλίσειν τῆς προσφοράς πρὸς τὴν ζήτησιν. Ὄταν πολλὰ νομίσματα κυνηγοῦν ὀλίγα ἀγαθὰ, ἔχομεν πληθωρισμόν. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀπλουστευμένη ἐμφάνισις τοῦ πληθωρισμοῦ. Τὴν ζήτησιν ὁμοῦς τῶν ἀγαθῶν δὲν τὴν προσδιορίζει μόνον τὸ ὕψος τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας. Τὴν προσδιορίζει, ἐπίσης, καὶ ἡ ταχύτης μὲ τὴν ὁποίαν κυκλοφορεῖ τὸ ἐν κυκλοφορίᾳ εὐρισκόμενον νόμισμα. Εἶναι ἡ λεγομένη ἀποτελεσματικὴ νομισματικὴ κυκλοφορία, ἐκφραζομένη διὰ τοῦ γινομένου τῆς ποσότητος τοῦ νομίσματος ἐπὶ τὴν ταχύτητα μὲ τὴν ὁποίαν τοῦτο κυκλοφορεῖ.

Τὴν ταχύτητα τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας τὴν προκαλεῖ ἡ δυσπιστία τοῦ κοινῶ περὶ τοῦ οικονομικοῦ παρόντος καὶ τοῦ οικονομικοῦ μέλλοντος τῆς χώρας του, ὡς καὶ ὁ βαθμὸς τῆς ἐμπιστοσύνης τὴν ὁποίαν ἔχει ὁ λαὸς πρὸς τὴν ἀποτελεσματικότητα τῆς ἐκάστοτε ἐφαρμοζομένης πολιτικῆς. Τὴν προκαλεῖ ἰδιαίτερα τὸ γενικώτερον κλίμα τῆς σταθερότητος τὸ ὅποιον ὑφίσταται εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ οικονομικὴν ζωὴν τῆς χώρας. Ὄταν δημιουργηθῆ κατάστασις γενικῆς ἀσταθείας, ἥτις, ὡς γνωστόν, δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἀποτελεσματικὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ἀπασχολούντων τὴν χώραν προβλημάτων, τότε ἔχομεν τὴν δημιουργίαν τῶν προϋποθέσεων αἱ ὁποῖαι προκαλοῦν τὸν ψυχολογικὸν πληθωρισμόν, ὅστις ἐπιτείνει

τὴν ταχύτητα τῆς κυκλοφορίας τοῦ νομίσματος καί, ἐν συνεχείᾳ, προκαλεῖ τὰ λεγόμενα πληθωριστικά φαινόμενα.

Ἀνάγκη ρευστῶν κεφαλαίων

Ἄλλὰ ἐάν, διὰ τὴν ὁμαλὴν λειτουργίαν μιᾶς οἰκονομίας, εἶναι χρήσιμος ὁ εὐνοϊκὸς ψυχολογικὸς παράγων, διὰ τὴν ἑλληνικὴν οἰκονομίαν, μὲ τὴν γνωστὴν τῆς ὑπερειασθησίαν, ὁ εὐνοϊκὸς ψυχολογικὸς παράγων εἶναι ἀπαραίτητος διὰ νὰ δυνηθῇ αὕτη νὰ ὀλοκληρῶσιν τὰς προσπάθειάς τῆς πρὸς ἀξιοποίησιν τοῦ παραγωγικοῦ τῆς δυναμικοῦ καὶ νὰ ἐπιτελέσῃ τοὺς ἀπαιτούμενους νομισματικοὺς χειρισμούς. Ἡ Ἑλλάς πάσχει ἀπὸ ἑλλείψιν ρευστῶν κεφαλαίων. Ἡ σπάνις τῶν ρευστῶν κεφαλαίων εἰς τὴν χώραν μας ἐμφανίζεται καὶ ἐκ τῆς κατὰ κάτοικον προπολεμικῆς ὑψηλῆς δανειακῆς ἐπιβαρύνσεως. Σύμφωνα μὲ τὰ στοιχεία τοῦ Ἀνωτάτου Οἰκονομικοῦ Συμβουλίου, τοῦ ἔτους 1932, ἡ κατὰ κάτοικον ἐπιβάρυνσις τῆς Ἑλλάδος ἐκ μόνου τοῦ δημοσίου χρέους ἀνῆρχετο εἰς 58,80 δολλάρια. Κατὰ τὴν ἰδίαν ἐποχὴν, ἡ ἐπιβάρυνσις αὕτη ἀνῆρχετο εἰς Νοτιοσλαβίαν εἰς 27 δολλάρια, εἰς Βουλγαρίαν εἰς 18,80 δολλάρια καὶ εἰς Τουρκίαν εἰς 13,30 δολ.

Εἶναι δὲ ἀνάγκη νὰ ἀποκτήσωμεν τὰ ρευστὰ κεφάλαια τὰ ὅποια θὰ μᾶς ἐπιτρέψουν νὰ ἀξιοποιήσωμεν τὸ παραγωγικὸν δυναμικὸν τῆς χώρας, διὰ νὰ καταστήσωμεν αὐτοδύναμος οἰκονομικὴ μονὰς εἰς τὸν εὐρωπαϊκὸν χῶρον. Διότι μόνον ἐφ' ὅσον καταστήσωμεν αὐτοδύναμος οἰκονομικὴ μονὰς, θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἀποκτήσωμεν σταθερὸν νόμισμα, σταθερότητα οἰκονομικῶν σχέσεων.

Ἡ χώρα ἡμῶν διαθέτει τὸν παράγοντα «χῶρος». Διαθέτει τὸν παράγοντα «ἄνθρωπος». Δὲν διαθέτει τὸν παράγοντα «κεφάλαιον». Πρέπει νὰ δημιουργήσωμεν καὶ οἰκονομικὸν «κλίμα». Πρέπει νὰ προβῶμεν εἰς τοὺς ἀπαιτούμενους νομισματικοὺς χειρισμούς, οἱ ὅποιοι θὰ ἐπιτρέψουν τὴν χρησιμοποίησιν τῶν πόρων ἑλληνικῆς μορφῆς—ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ—καὶ θὰ δημιουργήσουν τὰς προϋποθέσεις τῆς εἰσροῆς τῶν ξένων κεφαλαίων, διὰ νὰ ἀποκτήσωμεν τὸν ἀπὸ τὴν οἰκονομίαν μας ἑλλειπόντα τρίτον παράγοντα δημιουργίας. Διὰ τὰ φέρωμεν, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ τρίτου τούτου παράγοντος, δηλαδὴ διὰ τοῦ κεφαλαίου, εἰς δημιουργικὴν ἐπαφὴν τοὺς ὑπάρχοντας δύο παράγοντας, ἴτοι τὴν φύσιν μὲ τὸν «ἄνθρωπον».

Ἐντονον ἐκδήλωσιν τῆς ὑφισταμένης ἀνάγκης εἰσροῆς ξένων κεφαλαίων ἀποτελεῖ τὸ ἄρθρον 112 τοῦ νέου Συντάγματος. Λέγει τὸ ἄρθρον 112: «Νόμος ἐφ' ἅπαξ ἐκδιδόμενος θέλει ρυθμίσει τὴν προστασίαν τῶν ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς εἰσαγομένων πρὸς τοποθέτησιν εἰς τὴν χώραν κεφαλαίων».

Ἄλλὰ, ἐάν, τὸ ἐν λόγῳ ἄρθρον ἀποτελῇ τὴν ἀπόδειξιν τῆς ὑφισταμένης ἀνάγκης, ἐμφανίζει, ταυτοχρόνως, καὶ τὴν ἀπουσίαν ψυχραίμου σκέψεως εἰς τοὺς συντάκτας τοῦ ὑπὸ κρίσιν ἄρθρου τοῦ νέου Συντάγματος. Διότι δὲν εἶναι ἡ ἀκαμψία τῆς συνταγματικῆς διατάξεως ἡ ὅποια δύναται νὰ ἐγγυηθῇ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν οἰκονομικῶν ὑποχρεώσεων μιᾶς χώρας. Τὴν ἐκπλήρωσιν ἀνελημμένων ὑποχρεώσεων οἰκονομικῆς μορφῆς ὑπὸ μιᾶς χώρας τὴν ἐγγυᾶται μόνον ἡ ἱκανότης αὐτῆς νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν παραγωγὴν τοῦ ἀπαιτούμενου ἐθνικοῦ εἰσοδήματος διὰ τοῦ ὁποίου θὰ δυνηθῇ νὰ διαθρήψῃ τὸν ὑπάρχοντα πληθυσμὸν, νὰ παρακολουθήσῃ τὴν πληθυσμιακὴν ἀνοδὸν, νὰ ἀνανεώσῃ τὸν μηχανικὸν αὐτῆς ἐξοπλισμὸν, νὰ δημιουργήσῃ τὸ ἀπαιτούμενον ἐνεργητικὸν πλεόνασμα ἐκ τοῦ ὁποίου θὰ ἐξυπηρετηθῇ τὸ ὑπὸ οἰανδήποτε μορφήν εἰσαχθὲν ἀλλοδαπὸν κεφάλαιον.

Ἡ οἰκονομικὴ δυνατότης εἶναι ἀπόρροια πραγματικῆς καταστάσεως, δὲν εἶναι συνέπεια νομικοῦ καταναγκασμοῦ. Πολὺ περισσώτερον δὲν εἶναι δυνατόν νὰ προσδιορισθῇ ἡ δυνατότης μιᾶς οἰκονομίας πρὸς ἐκπλήρωσιν ὑποχρεώσεων εἰς ξένον νόμισμα διὰ νόμου συνταγματικῆς ἰσχύος ἐφ' ἅπαξ ἐκδιδομένου. Οἰαδήποτε, ἐξ ἀπροβλέπτων γεγονότων, ὑποχρέωσις πρὸς τροποποίησιν τοῦ ἐφ' ἅπαξ ἐκδοθέντος νόμου θὰ ἀπῆται ἀναθεώρησιν τοῦ Συντάγματος. Ἡ ἀκαμψία τῆς συνταγματικῆς διατάξεως ἀχρηστεύει τὸ ὑπὸ κρίσιν ἄρθρον τοῦ Συντάγματος καί, κατὰ τὴν γνώμην μας, ἡ ἐπιδίωξις εἰσροῆς ξένων κεφαλαίων πρέπει νὰ γίνῃ διὰ συμβατικῶν ὑποχρεώσεων. Χειρισμὸς τῆς Ἑσωτερικῆς Ἀποταμιεύσεως

Δὲν εἶναι ὁμως μόνον τὰ ξένα κεφάλαια τὰ ὁποῖα ἐλλείπουν ἀπὸ τὴν χώραν μας, ἡ εἰσροὴ τῶν ὁποίων, μὲ τοὺς καταλλήλους πάντοτε ὄρους καὶ μὲ τὴν ἐπιβαλλομένην παραγωγικὴν αὐτῶν χρησιμοποίησιν, θὰ ἐπιβοηθήσῃ τὴν δημιουργίαν τῆς σχετικῆς οἰκονομικῆς εὐρωστίας καί, ὡς ἐκ τούτου, τῆς ποθητῆς νομισματικῆς σταθερότητος. Προϋπόθεσιν τῆς οἰκονομικῆς καὶ νομισματικῆς μας σταθερότητος ἀποτελεῖ καὶ ἡ παραγωγικὴ χρησιμοποίησις τῆς ἐσωτερικῆς μας ἀποταμιεύσεως. Τὸ θέμα τοῦτο ἔχει ἀπόλυτον συνάρτησιν μὲ τὴν ὑπαρξίν δημοσίας καὶ ἰδιωτικῆς πίστεως ὡς καὶ μὲ τὸ ὕψος τοῦ ἐπιστήμου καὶ ἀνεπιστήμου τόκου.

Ἀποτελεῖ, πράγματι, οὐσιώδη παράλειψιν τῶν μεταπελευθερωτικῶν Κυβερνήσεων τὸ ὅτι δὲν κατεβλήθη ἐκ μέρους των οὐδεμία προσπάθεια πρὸς τὴν κατὰ τὸ δυνατόν ἐξάλειψιν τῶν δυσμενῶν ἀποτελεσμάτων τὰ ὁποῖα ἐπέφερον ἐπὶ τῆς πίστεως ὁ γνωστὸς Α. Ν. 18' θὰ μᾶς ἐπιτραπῇ, ὁμως, νὰ ἀναπτύξωμεν διεξοδικώτερον τὰς σκέψεις μας ἐπὶ τῆς ἐτέρας προϋποθέσεως, δηλαδὴ ἐπὶ τοῦ θέματος τοῦ τόκου. Ἐπικρατεῖ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου τοιαύτη σύγχυσις ὥστε ἀξίζει τὸν κόπον νὰ μελετηθῇ μὲ τὴν ἐπιβαλλομένην σοβαρότητα.

Εἰς τὴν οἰκονομίαν μας, ὡς γνωστόν, ὑφίστανται δύο εἰδῶν τόκοι. Ὁ τραπεζικὸς καὶ ὁ ἐξωτραπεζικὸς. Ὑπάρχουν, βεβαίως, ἐντὸς τῶν δύο τούτων κατηγοριῶν εἰδικώτεροι ὑποδιαιρέσεις τόκων. Θὰ περιορισθῶμεν ὁμως εἰς τὴν ἔρευναν τῶν δύο ἐπικρατουσῶν μορφῶν. Τὸ ὕψος τοῦ τραπεζικοῦ τόκου ἀνέρχεται εἰς 16ο/ο. Τὸ ὕψος τοῦ ἐξωτραπεζικοῦ τόκου ἀνέρχεται εἰς 30ο/ο περίπου. Ἐκείνο τὸ ὅσον κυρίως πρέπει νὰ ἐπισύρῃ τὴν προσοχήν μας εἶναι ποία κατηγορία τόκου λαμβάνεται κατὰ κύριον λόγον ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τῶν παραγωγικῶν μονάδων κατὰ τὴν διαμόρφωσιν τοῦ παραγωγικοῦ τῶν κόστους.

Κατὰ τὴν γνώμην μας, τὸ παραγωγικὸν κόστος, κατὰ κανόνα, διαμορφοῦται μὲ βάσιν τὸ ὕψος τοῦ ἐξωτραπεζικοῦ τόκου. Ἐὰν ὁ συλλογισμὸς οὗτος ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν πραγματικότητα, τότε, ἐφ' ὅσον ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐπηρεάσωμεν τὸ κόστος τῆς παραγωγῆς δι' ἀσκήσεως ἀναλόγου οἰκονομικῆς πολιτικῆς, θὰ πρέπει, κατὰ πρῶτιστον λόγον, τὰ ληφθησόμενα μέτρα νὰ τείνουν πρὸς πίσειν τοῦ ἐξωτραπεζικοῦ τόκου, ὅστις, ἐπαναλαμβάνομεν, ἀποτελεῖ κατὰ κανόνα τὴν βάσιν μὲ τὴν ὁποίαν — ἀπὸ πλευρᾶς τοῦ τόκου — διαμορφοῦται τὸ παραγωγικὸν κόστος. Ἐὰν πείσωμεν τὸν τραπεζικὸν τόκον καὶ ἀδιαφορήσωμεν διὰ τὸν ἐξωτραπεζικὸν τόκον, τότε κατὰ κύριον λόγον ἐπιβοηθηθῶμεν τὴν ἄνοδον τῶν ἐπιχειρηματικῶν κερδῶν. Δὲν μειοῦμεν τὸ παραγωγικὸν κόστος μὲ κατεύθυνσιν τὴν μείωσιν τοῦ κόστους ζωῆς. Ἀνακύπτει φυσικὸν τὸ ἐρώτημα. Ποῖος εἶναι ὁ ἐνδεδειγμένος τρόπος χειρισμοῦ τοῦ πράγματι πολυπλόκου τούτου θέματος.

Διὰ νὰ δώσωμεν ἀπάντησιν εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο θὰ πρέπει νὰ προσδιορίσωμεν τοὺς συντελεστὰς οἱ ὅποιοι διαμορφώνουν τὸ ὕψος τοῦ τόκου εἰς τὴν χώραν μας. Ὁ κυριώτερος συντελεστής τοῦ ὕψους τοῦ τόκου εἰς τὴν χρηματαγοράν μας, κατὰ τὴν παρούσαν περίοδον, εἶναι ἡ στενότης τοῦ χρήματος. Ἡ στενότης τοῦ χρήματος προσδιορίζει τὸ ὕψος τοῦ ἐξωτραπεζικοῦ τόκου, ὁ ὅποιος, ἐπαναλαμβάνομεν, ἀπὸ πλευρᾶς τοῦ κεφαλαίου ἀποτελεῖ τὴν θάξιν καθορισμοῦ τοῦ παραγωγικοῦ κόστους καὶ ἐπηρεάζει τὴν διαμόρφωσιν τοῦ μεγέθους τοῦ ἐπιχειρηματικοῦ κέρδους.

Ἐπισημαίνεται ὅτι τὸ μέγεθος τοῦ τραπεζικοῦ τόκου προσδιορίζεται ἀπὸ τὸ ὕψος τῶν τραπεζικῶν δαπανῶν. Τοῦτο δὲν ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν ἀκρίβειαν. Τὸ ὕψος τοῦ τραπεζικοῦ τόκου προσδιορίζεται ἀπὸ νομικὴν ἐπιταγήν καὶ ἀπὸ τὴν ὑπαρξίν ἀποτελεσματικοῦ ἐλέγχου ἐπὶ τοῦ πιστωτικοῦ μηχανισμοῦ. Ἀπὸ τὰς τραπεζικὰς δαπάνας δημιουργεῖται, κατὰ κύριον λόγον, ἡ ἀπόστασις μεταξὺ τοῦ τόκου ποῦ καταβάλλουν αἱ τράπεζαι εἰς τοὺς καταθέτας των καὶ ἐκείνου ποῦ, ὑπὸ διαφόρους μορφάς, εἰσπράττουν ἀπὸ τὰς ὑπ' αὐτῶν χορηγούμενας πιστώσεις. Ἐὰν αἱ ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἀναπτυχθεῖσαι ἀπόψεις εἶναι ἔρβαί, τότε θὰ πρέπει νὰ ἐπηρεάσωμεν τὸ μὲν ὕψος τοῦ τόκου διὰ καταπολεμήσεως τῆς στενότητος τοῦ χρήματος, τὴν δὲ ἀπόστασιν τόκου καταθέσεων μὲ τὸν τοιοῦτον χορηγήσεων δι' ἐξυγιάνσεων τοῦ τραπεζικοῦ μηχανισμοῦ. Ἡ στενότης τοῦ χρήματος δύναται νὰ ἐκλείψῃ εἴτε δι' ἐκδόσεως χρετονομίσματος εἴτε διὰ διοχτεύσεως τῆς ἰδιωτικῆς ἀποταμιεύσεως μέσω τῶν φυσικῶν τῆς ἀγωγῶν, ἤτοι διὰ τῆς μετοχῆς, ὁμολογίας τραπεζικῆς καταθέσεως, εἰς τὴν διαδικασίαν τῆς παραγωγῆς.

Ἡ ἐκδοσις χαρτονομίσματος, ὡς γνωστὸν, καθορίζεται ὑπὸ διαφόρων συντελεστῶν καὶ πρὸ παντὸς ἀπὸ τὴν ἀπορροφητικότητα τῆς οἰκονομίας. Ἐφ' ὅσον δὲν ἐπιθυμοῦμεν νὰ προκαλέσωμεν πληθωριστικὰ φαινόμενα, ἐκ τῆς πλευρᾶς ταύτης καταπολεμήσεως τῆς στενότητος τοῦ χρήματος εἶναι περιορισμένη, διότι, κατ' ἀνάγκην, θὰ περιστρέφεται ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἀπορροφητικότητος τῆς οἰκονομίας μας. Θὰ πρέπει κατὰ συνέπειαν, πρὸς καταπολέμησιν τῆς στενότητος τοῦ χρήματος, νὰ στραφῶμεν πρὸς τὴν δευτέραν δυνατότητα ἥτις, ὡς ἤδη ἐλέχθη, εἶναι ἡ διοχτεύσις τῆς ἰδιωτικῆς ἀποταμιεύσεως εἰς τὴν διαδικασίαν τῆς παραγωγῆς, διὰ τῶν φυσικῶν τῆς ἀγωγῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων προέχουσιν θέσιν ἔχει ἡ τραπεζικὴ κατάθεσις.

Ἡ ἐπάνοδος τῆς ἰδιωτικῆς ἀποταμιεύσεως εἰς τὰς τραπεζίας ἐπιβοηθεῖται διὰ τοῦ καθορισμοῦ ὑψηλοῦ τόκου καταθέσεων. Καί, ἀπὸ τῆς πλευρᾶς ταύτης, καθίσταται ἀπαραίτητος ἡ ἐξυγιάνσις τοῦ τραπεζικοῦ μηχανισμοῦ. Πρέπει, δηλαδή, νὰ μειωθῇ ἡ ἐπιβάρυνσις τοῦ χρήματος ὑπὸ τῶν τραπεζῶν διὰ τὰς ὑπ' αὐτῶν παρεχομένας ὑπηρεσίας εἰς τὴν οἰκονομίαν ἵνα καταστῇ δυνατὴ ἡ ἀνοδος τοῦ τόκου καταθέσεων χωρὶς ταυτόχρονον ἀνοδὸν τοῦ τόκου χορηγήσεων. Ἡ τοιαύτη ἀντιμετώπισις τοῦ ζητήματος θὰ ἐπιφέρει αὐξήσιν τῶν καταθέσεων, μὲ συνέπειαν τὸν ἐφοδιασμὸν τῆς οἰκονομίας δι' ἀφθονωτέρων κεφαλαίων καὶ μὲ συνέπειαν τὴν καταπολέμησιν τῆς στενότητος τοῦ χρήματος.

Ἀποτελεσματικὰ τούτων θὰ εἶναι ἡ πτώσις τοῦ ἐξωτραπεζικοῦ τόκου. Ἐφ' ὅσον δυναθῶμεν νὰ πιέσωμεν τὸν ἐξωτραπεζικὸν τόκον, ἔχομεν κερδίσει τὴν πρώτην φάσιν τοῦ ἀγῶνος. Ἡ μείωσις τῆς διαφορᾶς μεταξὺ τοῦ ἐξωτραπεζικοῦ καὶ τοῦ

παραγωγικών τμημάτων απορροφούνται εις τὸν λογαριασμόν «Γενικά ἔξοδα παραγωγῆς» τῆς ομάδος 8, συμφώνως πρὸς προκαθορισμένην (Standard) βᾶσιν καταλογισμού. Οἰαδήποτε διαφορὰ προκύπτουσα μεταξύ τῶν προϋπολογισμένων ἐξόδων καὶ τῶν πραγματοποιουμένων τοιούτων, ἥτις εἶναι ἀνωτέρα ἢ κατωτέρα τῶν καταλογισμῶν, μεταφέρεται εἰς τοὺς λογαριασμοὺς διαφορῶν ἐκ ποσοτικών ἀποκλίσεων τῆς ομάδος 9, ἡ ὁποία δύναται νὰ καταμηθῆ κατὰ βούλησιν.

Αἱ μεταφοραὶ ἐκ τῆς ομάδος 8 καὶ μέσφ τῆς ομάδος 9 εἶναι αὐτονόητοι καί, κατὰ συνέπειαν, δὲν ἔχουν ἀνάγκην εἰμὴ μικρῶν ἐπεξηγήσεων. Τὸ πρότυπον κόστος τῶν ἐτοιμῶν προϊόντων ἄγεται εἰς τὴν πίσωσιν τοῦ λογαριασμοῦ «Παραγωγή» μὲ χρέωσιν τοῦ λογαριασμοῦ «Ἐτοιμα προϊόντα». Ὁ λογαριασμός «Κόστος πωλήσεων» τῆς ομάδος 9, χρεοῦται (ἐκ τοῦ λογαριασμοῦ «Ἐτοιμα προϊόντα») μὲ τὸ κόστος τῶν πωλουμένων ἀγαθῶν καὶ μεταφέρεται, κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ κλεισίματος τῆς χρήσεως, μέσφ τοῦ λογαριασμοῦ πωλήσεως, εἰς τὸν λογαριασμόν ἀποτελεσμάτων χρήσεως, ὁμοῦ μετὰ τῶν ἄλλων ἐσόδων καὶ ἐξόδων καὶ τῶν λογαριασμῶν διαφορῶν ἐξ ἀποκλίσεων.

Ὅμοίως ἐγένετο πρόβλεψις ὅπως οἱ περιληπτικοὶ λογαριασμοὶ περιλαμβάνουν στοιχεῖα τὰ ὁποία, αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ, εἶναι ἔτοιμα μὲν προϊόντα ἀλλὰ τὰ ὁποία δύναται νὰ συναθροισθοῦν εἰς ὀλοκληρωμένα προϊόντα μεταφερόμενα ἐκ τοῦ λογαριασμοῦ «Παραγωγή» εἰς τὸν λογαριασμόν «Ἐτοιμα προϊόντα», ἢ τὰ ὁποία δύναται νὰ πωληθοῦν κεχωρισμένως ὡς πωλήσιμα ἀγαθὰ, δι' ὃ καὶ αἱ γραμμαῖαι - ὀδηγοὶ κατευθύνονται πρὸς τὸν λογαριασμόν «Κόστος πωλήσεως».

Ὁ δεῦτερος πίναξ (Πιν. 5) εἶναι παραστατικὸν διάγραμμα ἀφορῶν γενικὴν μηχανολογικὴν ἐπιχείρησιν χρησιμοποιοῦσαν σύστημα λογαριασμῶν βᾶσει πραγματοποιουμένης δαπάνης.

Οἱ λογαριασμοὶ τῶν ομάδων 0 καὶ 1 δὲν ἐμφανίζουσιν γραμμαῖαι - ὀδηγούς, ἀλλ' οἱ λογαριασμοὶ τοῦ ἐνεργητικοῦ θὰ δέχονται, περιοδικῶς, χρεώσεις ἐκ τῶν ἀντιστοίχων λογαριασμῶν ἐξόδων τῆς ομάδος 2, ὡς ὑποδεικνύεται.

Τὰ γενικά ὀργανικά ἔξοδα ἀναλύονται εἰς τοὺς λογαριασμοὺς κατ' εἶδος τῶν στοιχείων κόστους, οἱ ὁποιοί, ἐν συνεχείᾳ, μεταφέρονται βᾶσει σχετικῶν συν-

ΤΟ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟΝ ΜΑΣ ΘΕΜΑ

(Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 178)

τραπεζικοῦ τόκου θὰ δημιουργήσῃ αὐτομάτως τὴν στροφὴν τῆς ἰδιωτικῆς ἀποταμιεύσεως πρὸς τὰς τραπεζικὰς καταθέσεις καί, κατὰ συνέπειαν, τὸν ἐπιπαρκεστερον ἐφοδιασμόν τῆς οἰκονομίας διὰ ρευστῶν κεφαλαίων. Ἡ βαθμιαία ἐξάλειψις τῆς στενότητος χρήματος θὰ ἐπιφέρῃ, ἐν τελικῇ ἀναλύσει, καὶ τὴν πτώσιν τοῦ τραπεζικοῦ τόκου. Θὰ ἐπανέλθῃ οὕτω, διὰ σταδιακῶν καὶ προγραμματισμένων ἐνεργειῶν, ἡ ἑλληνικὴ χρηματαγορὰ εἰς τὸν κανονικὸν τῆς ρυθμὸν καὶ ἡ ἀμοιβὴ τοῦ ρευστοῦ κεφαλαίου εἰς τὰ φυσιολογικά τῆς ἐπίπεδα.

Ἐξ ὧν μέχρι τοῦδε ἐλέχθησαν συνάγεται τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ νομισματικὴ πολιτικὴ μίας χώρας πρέπει νὰ ἀποτελῇ μέρος τῆς γενικωτέρας οἰκονομικῆς πολιτικῆς. Νὰ ἀποτελῇ τὸ μέσον πρὸς ἐπιτυχίαν ταύτης καὶ οὐχὶ τὸν σκοπόν.

Δὲν πρέπει ὅμως τὰ διαφεύγη τῆς προσοχῆς μας ὅτι τὰ οἰκονομικὰ φαινόμε-

τελεστών εις τὰς ομάδας 6, 7 και 9. Οἱ λογαριασμοὶ τῶν ὑποπροϊόντων σημειοῦνται πρὸς μεταφορὰν εἰς τὴν ομάδα 9 μᾶλλον, εἰς τὸν λογαριασμὸν πωλήσεως, ἀλλ' ἢ μεταχειρίσῃς αὐτοῦ θὰ ἐξαρηθῆ ἐκ τῆς φύσεως τῶν ὑποπροϊόντων καὶ τῶν ἀναγκῶν τῆς ἐπιχειρήσεως.

Αἱ ἀποσβέσεις, (προποθιάμιος λογαριασμός 34), ἀπορροφεῖ τὴν πίστωσιν τῶν ὀργανικῶν ἐξόδων τῆς κατηγορίας ταύτης, τῆς ἀντιστοίχου χρεώσεως ἐπαναφερομένης εἰς τὰ μὴ ὀργανικὰ ἔξοδα πρὸς ἀντιστάθμισιν τῶν ἐξόδων ἀποσβέσεων τῶν γενομένων εἰς τοὺς λογαριασμοὺς προβλέψων τῆς περιόδου ταύτης.

Τὰ ἄμεσα τεχνικὰ ἔξοδα ὑλικῶν καὶ ἐργατικῶν μεταφέρονται, βάσει τῆς αἰτήσεως ἐφοδιασμοῦ ἢ ἄλλων κοστολογικῶν τρόπων, ἐκ τῶν λογαριασμῶν ἀποθηκῶν, ὑλικῶν, ἡμερομισθίων, τῆς ομάδος 4, εἰς τοὺς ἀντιστοίχους λογαριασμοὺς «Υλικά ὑπὸ κατεργασίαν» ἢ «Τρεχούμενα ἐργατικά» τῆς ομάδος 8.

Ὅπου τὰ ὑλικά, τὰ ἐργατικά καὶ οἱ μισθοὶ δύνανται νὰ καταταγοῦν εἰς γενικὰ ἔξοδα, μεταφέρονται, ὅταν ἀναλυθοῦν, εἰς τὰς ομάδας 6, 7 και 9.

Τὰ γενικὰ ἔξοδα τῆς ομάδος 6 τῶν βοηθητικῶν ὑπηρεσιῶν ἀναλύονται βάσει προκαθορισμένων συντελεστῶν, ὡς ἐξηγήθη προηγουμένως, πρὸς μεταφορὰν τῶν εἰς τὴν ομάδα 7 τὰ ἀφορῶντα τὰς παραγωγικὰς ὑπηρεσίας, καὶ εἰς τὴν ομάδα 9 τὰ ἀφορῶντα τὴν λειτουργίαν διαθέσεως καὶ πωλήσεων.

Τὰ σχετικὰ μὲ τὴν τεχνικὴν λειτουργίαν γενικὰ ἔξοδα, τὰ ἤδη μερισθέντα εἰς τὴν ομάδα 7 τῶν κυρίων παραγωγικῶν κέντρων, μεταφέρονται εἰς τὰ γενικὰ ἔξοδα παραγωγῆς (ὁμάς 8). Θὰ διαπιστωθῆ ὡς ἐξυπηρετητικὸς ὁ διαχωρισμὸς τῶν ἐξόδων εἰς σταθερὰ καὶ μεταβλητά, εἰδικῶς εἰς τὰ κύρια παραγωγικὰ κέντρα (ὁμοίως καὶ ἐντὸς τῆς ομάδος 6).

Εἰς τὴν ομάδα 8, αἱ μεταφοραὶ, ἐκ τῶν λογαριασμῶν παραγωγῆς εἰς τοὺς λογαριασμοὺς ἐτοιμῶν προϊόντων, συντελοῦνται ἅμα τῇ ἀποπερατώσει ἐκάστης παραγγελίας (Job). Ἐγένετο πρόβλεψις παραγωγῆς τμημάτων (μερῶν προϊόντος) παρὰ τρίτου ὑπαναδόχου κατασκευῆς (soustraitant), ὡς ἐπεξηγήθη ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ πίνακος τῶν ἠλεκτρολογικῶν βιομηχανιῶν.

Ἐφ' ὅσον αἱ εἰδικαὶ κατασκευαὶ ἀποπερατοῦνται καὶ προορίζονται δι' ἄμεσον πώλησιν, ἢ μεταφορὰ θὰ γίνῃ κατ' εὐθείαν ἐκ τοῦ λογαριασμοῦ τῶν «Ἐτοι-

μενα εὐρίσκονται εἰς θέσιν ἀλληλεξαρτήσεως καὶ ἀλληλεπηρεασμοῦ, εἰς θέσιν αἰτίου καὶ αἰτιατοῦ, καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦτον τὸ Οἰκονομικὸν Σχέδιον πρέπει νὰ εἶναι ὠλοκληρωμένον καὶ νὰ εὐρίσκειται εἰς πλήρη ἐπαφήν μὲ τὰς δυνατότητας τὰς ὁποίας περικλείει ἡ οἰκονομία τὴν ὁποίαν ἐκφράζει.

Εἰδικώτερον ὡς πρὸς τὴν χώραν μας, παρὰ τὴν ἐκδηλον παθητικότητα αὐτῆς, ἰδίᾳ ὡς πρὸς τὴν ἀδυναμίαν νὰ ἀπορροφήσῃ παραγωγικῶς τὸν ταχέως ἀνερχόμενον πληθυσμὸν τῆς καὶ τὴν ἐντονον ἀνισοσκελίαν τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν τῆς, ὑποστηρίζομεν ὅτι ὑπάρχουν αἱ προϋποθέσεις τῆς δημιουργίας. Ἄρκει νὰ πιστεύσωμεν εἰς τὰς δυνατότητας τὰς ὁποίας περικλείει ἡ χώρα. Ἄρκει νὰ ὑποταχθῶμεν εἰς τὰ προστάγματα μιᾶς δημιουργικῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς. Ἄρκει νὰ αἰσθανθῶμεν τὴν ἀνάγκην τῆς θυσίας τοῦ παρόντος πρὸς δημιουργίαν ἐνδὸς ἀσφαλούς μέλλοντος. Ἄρκει νὰ δημιουργήσωμεν τὰς προϋποθέσεις τῆς πολιτικῆς καὶ οἰκονομικῆς σταθερότητος.